

”Hyvä hoitopaikka on kuin mummo”

Vanhempien tyytyväisyys Wiitaunionin varhaiskasvatukseen vuonna 2018

Emmi Hintikka
Katariina Pihlakari

Opinnäytetyö
Joulukuu 2018
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosionomi (AMK), sosionomin tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Hintikka, Emmi, Pihlakari, Katariina	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Joulukuu 2018
	Sivumäärä 61	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi "Hyvä hoitopaikka on kuin mummola" Vanhempien tyytyväisyys Wiitaunionin varhaiskasvatukseen vuonna 2018		
Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Hintikka Timo, Moilanen Johanna, Turunen Pirjo ja Juntunen Anne-Leena		
Toimeksiantaja(t) Pihtiputaan kunta/ Viitasaaren ja Pihtiputaan varhaiskasvatus		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli opinnäytetyön avulla antaa tietoa vanhempien ja lasten tyytyväisyydestä varhaiskasvatuspalveluja kohtaan Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuspalvelujen järjestäjille ja päättäjille. Näin he voivat jatkossa kehittää palvelujaan. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää asiakastyytyväisyyskyselyn avulla Wiitaunionin alueen 0-5- vuotiaiden lasten vanhempien tyytyväisyyttä käyttämiinsä varhaiskasvatuspalveluihin.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena. Aineisto kerättiin paperisilla kyselylomakkeilla sekä Webropol- ohjelmaa hyväksikäyttäen, jotta kaikilla halukkailla oli mahdollisuus vastata samaan kyselyyn haluamallaan tavalla. Kyselyyn tuli yhteensä 45 vastausta. Kaikki paperiset vastauslomakkeet laitettiin myös Webropol – ohjelmaan. Kyselylomakkeista saatu avointen kysymysten aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä sekä strukturoidut kysymykset Webropol- ohjelma analysoi automaattisesti.</p> <p>Tutkimustuloksista selvisi, että Wiitaunionin alueella perheet ovat yleisesti hyvin tyytyväisiä varhaiskasvatuspalveluihin. Tuloksista nousi kuitenkin muutamia kehittämiskohteita, esimerkiksi vanhemmat halusivat työntekijöiden kiinnostavan enemmän huomiota lapsen tulo- ja hakutilanteisiin varhaiskasvatuspaikassa sekä tiedonkulkuun varhaiskasvatuspaikan sekä perheen välillä.</p> <p>Tarkasteltaessa kaikkia tutkimuksessa käytyjä osa-alueita johtopäätöksenä oli, että Wiitaunioni onnistui pääosin hyvin palveluiden järjestämisessä. Joitakin kehitysehdotuksia kuitenkin saatiin ja Wiitaunionin palvelujärjestäjien tehtävänä on jäädä pohtimaan miten näihin epäkohtiin pystyisi vastaamaan. Jos varhaiskasvatuspalveluista haluaisi saada laajemman kuvan, pitäisi palvelujen laatutekijöitä selvittää myös lasten sekä henkilökunnan osalta.</p>		
<p>Avainsanat (asiasanat) Osallisuus, kasvatusyhteistyö, varhaiskasvatus, asiakastyytyväisyys</p>		
<p>Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet) Opinnäytetyö on tehty yhteistyönä Savonian ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden kanssa</p>		

Author(s) Hintikka, Emmi, Pihlakari, Katariina	Type of publication Bachelor's thesis	Date December 2018 Language of publication: Finnish
	Number of pages 61	Permission for web publication: x
Title of publication "A great day care place is like the grandma`s" Parent`s satisfaction with early childhood education in Wiitaunioni in the year 2018		
Degree programme Social studies		
Supervisor(s) Hintikka Timo, Moilanen Johanna, Turunen Pirjo and Juntunen Anne-Leena		
Assigned by The Municipality of Pihtipudas/ The Early Childhood Education of Viitasaari and Pihtipudas		
Abstract <p>The purpose of the study was to provide information for the service organizers and decision-makers of early childhood education about parents and children's satisfaction with the early childhood education in the Wiitaunioni area. This would help them to develop their services in the future. The aim of the study was to conduct a customer satisfaction survey on 0- to 5-year-old children's parents satisfaction with the early childhood education services.</p> <p>The data was collected by using a paper questionnaire and the Webropol-program so that everyone had the same opportunities to respond according to their preferences. The survey collected 45 answers. The data collected by the open-ended questions was analysed with content analysis, and the structured questions were analysed automatically by the Webropol-program.</p> <p>According to the results, the families are very satisfied with the early childhood education services in the area of Wiitaunioni. However, the results also highlighted a few development targets. For example, the parents wanted the employees to pay more attention to the situations of the children's arrival at and leaving day care as well as to the flow of information between the day care facility and families.</p> <p>Considering all the sectors of the survey, the conclusion was that Wiitaunioni mainly succeeded in organizing the services. Certain development proposals were given, and the service provider has to consider how to respond to these challenges. In order to obtain a more extensive picture of the services of early childhood education, the quality factors should also be examined from the children and employees' perspectives.</p>		
Keywords/tags (subjects) Participation, educational partnership, early childhood education, customer satisfaction		
Miscellaneous (Confidential information) This thesis has made in co-ordination with Savonia university of applied sciences and Jyväskylä university of applied sciences bachelor of social services student's		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Varhaiskasvatuksen taustaa.....	4
2.1	Varhaiskasvatus	4
2.2	Laadukas varhaiskasvatus	7
2.3	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.....	11
2.4	Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma	12
3	Kasvatusyhteistyö.....	14
4	Osallisuus varhaiskasvatuksessa	19
4.1	Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa	20
4.2	Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa	22
5	Tutkimuksen toteutus.....	23
5.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	23
5.2	Kohderyhmä	23
5.3	Tutkimuksen luonne ja aineiston hankinta	25
5.4	Aineiston analysointi	26
5.5	Eettisyys ja luotettavuus	28
6	Tutkimustulokset.....	30
6.1	Esitiedot.....	30
6.2	Varhaiskasvatusjärjestelmä.....	30
6.3	Varhaiskasvatuksen toteutuminen	32
6.4	Varhaiskasvatuspalveluiden kehitysideat	36
6.5	Lasten mieleinen hoitopaikka	38
7	Pohdinta.....	39
7.1	Tutkimustulosten tarkastelua	39

7.2	Luotettavuuden tarkastelua	43
7.3	Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset	45

Lähteet	47
----------------------	-----------

Liitteet	52
-----------------------	-----------

Liite 1.	Asiakastyytyväisyyskysely	52
Liite 2.	Saatekirje 1	57
Liite 3.	Saatekirje 2	58

Kuviot

Kuvio 1 Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli (Hujala & Turja 2016, 319, muokattu.)	9
Kuvio 2 Vastaajien arvio vuorohoidon järjestämisestä omassa kunnassaan	31
Kuvio 3 Sijais- ja varahoitojärjestelyjen toimivuus varhaiskasvatuksessa	31
Kuvio 4 Vastaajien arvio eri tukitoimien järjestämisestä omassa kunnassaan	32
Kuvio 5 Vastaajien arvio oman kuntansa varhaiskasvatuspalveluiden laadusta	32
Kuvio 6 Varhaiskasvatuspaikan tiedonkulku vastaajille	33
Kuvio 7 Vastaajien arvio miten heidät otetaan huomioon lapsen tulo- ja hakutilanteissa	33
Kuvio 8 Vastaajien luottamus lastaan hoitavaan henkilökuntaan	34
Kuvio 9 Vastaajien arvio mahdollisuudesta vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan ja sisältöihin	34
Kuvio 10 Vastaajien osallisuus varhaiskasvatusyksikön toimintojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa	34
Kuvio 11 Lapsen viihtyvyys varhaiskasvatuksessa	35
Kuvio 12 Lapsen perushoidon sujuvuus	36

1 Johdanto

Melkein kaikki lapset Suomessa osallistuvat varhaiskasvatuksen palveluiden piiriin ennen kouluikää. Varhaiskasvatuksessa oli kaikkiaan 243 946 lasta vuonna 2016. Määrä vastaa noin 68 prosenttia väestön 1–6-vuotiaista lapsista. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2016.) Tämän vuoksi on tärkeää, että varhaiskasvatukseen ollaan tyytyväisiä. On kansainvälisesti tutkittua, että laadukkaalla pedagogisella varhaiskasvatuksella on merkitys lasten kehitykselle ja oppimiselle. Sen avulla voidaan varhain puuttua lasten kehityksen- ja oppimisen vaikeuksiin. Varhaiskasvatuksella on tärkeä tehtävä lasten sosiaalisten taitojen kehittäjänä ja kauas katsoen tämä ehkäisee lasten syrjäytymistä elämän myöhemmissä vaiheissa. Laadukas ja monipuolinen varhaiskasvatus tuo monia positiivisia vaikutuksia lapsen elämään. (Opetusalan ammattijärjestö 2016.)

Tämä opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Wiitaunionin varhaiskasvatuksen kanssa. Opinnäytetyöllä vastataan Wiitaunionin tarpeeseen tehdä asiakastyytyväisyyskysely 0-5- vuotiaiden lasten vanhemmille varhaiskasvatuspalveluita käyttäville perheille. Kysely on tehty viimeksi vuonna 2016. Kysely on toteutettu Wiitaunionin alueella joka toinen vuosi, jonka vuoksi tämä vuosi on taas ajankohtainen asiakastyytyväisyyskyselyn järjestämiselle. Kyselylomaketta on uusittu edellisen pohjalta paremmaksi siten, että kysymyksiä on muotoiltu helppolukuisammaksi ja kyselylomakkeen rakennetta muokattu vastaamaan paremmin asiakastyytyväisyyden eri osa-alueita.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Wiitaunionin alueella vanhempien tyytyväisyyttä käyttämiinsä varhaiskasvatuspalveluihin. Kysely kohdennettiin Wiitaunionin alueen päiväkoteihin, ryhmäperhepäivähoitoon sekä perhepäivähoitoon 0-5- vuotiaiden lasten vanhemmille. Kyselyistä saatavien tietojen perusteella Wiitaunioni käyttää tutkimuksista saatavia tietoja hyväkseen varhaiskasvatuspalveluiden kehittämisessä. Tutkimuksesta saatiin tärkeää tietoa siitä, mikä on varhaiskasvatuspalveluissa toimivaa ja mihin tarvittaisiin kehittämistä. Kehittäminen on tärkeää jatkuvasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Kehittämisen avulla palveluista saadaan ajankohtaisia ja asiakasperheet saavat tarvitsemaansa laadukasta varhaiskasvatuspalvelua.

2 Varhaiskasvatuksen taustaa

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on lapsen eri elämänpiireissä (koti, varhaiskasvatus sekä esikoulu) tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatus pitää sisällään lapsen tavoitteellisen ja suunnitelmallisen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostaman kokonaisuuden. Kokonaisuudessa painottuu erityisesti pedagogiikka, joka tarkoittaa tiedostettua toimintaa lapsen oppimisen, kasvatuksen ja kehityksen tukemiseksi. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Varhaiskasvatuslaki (L 540/2018) on tarkkaan määrittänyt varhaiskasvatukselle kymmenen päätavoitetta. Ensimmäisenä tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia iän ja kehityksen mukaan. Toisena tavoitteena on edistää lapsen elinikäistä oppimista ja koulutuksellista tasa-arvoa sekä tukea oppimisen edellytyksiä. Yhtenä tavoitteena on toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteeseen ja kulttuuriperintöön perustuvaa pedagogista toimintaa. Neljäntenä tavoitteena on luoda varhaiskasvatusympäristö, joka olisi kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen sekä turvallinen. Viides tavoite on turvata pysyvät vuorovaikutussuhteet lapsen ja varhaiskasvatushenkilöstön välille sekä luoda kunnioittavat työtavat. Tavoitteena olisi myös antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. Lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistaminen ja sen järjestäminen, lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä lapsen osallistumis- sekä osallisuusmahdollisuuden tukeminen ovat tärkeitä varhaiskasvatuksen tavoitteita. Kymmenentenä tavoitteena on toimia yhdessä lapsen ja hänen vanhempansa tai muun huoltajan kanssa kasvatustyössä. Varhaiskasvatustoiminnalle on tarkkaan asetetut tavoitteet, mutta siitä huolimatta vanhemmilla on kuitenkin lastensa ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu. Yhteiskunnan tarjoamilla varhaiskasvatuspalveluilla on tarkoitus tukea lapsen kotikasvatusta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9.)

Lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa ennen oppivelvollisuuden alkamista, sairausvakuutuslaissa tarkoitetun äitiys- ja vanhempainraha tai osittaisena vanhempainraha aikana. Lisäksi lapsi on oikeutettu kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, mikäli lapsen vanhemmat tai muut huoltajat työskentelevät työttömyysturvalaissa tarkoitetulla tavalla tai opiskelevat, toimivat yrittäjänä tai ovat omassa työssään päätoimisesti. Tarkalleen ottaen varhaiskasvatukseen ovat oikeutettuja lapset, jotka eivät vielä ole oppivelvollisuusikäisiä tai heidän olosuhteensa muuten vaativat hoitoa eikä sitä ole muulla tavoin järjestettävissä. Varhaiskasvatukseen ovat oikeutettuja myös oppivelvollisuusikäiset lapset, mikäli erityiset olosuhteet sitä vaativat. Lapsen vanhemman tehtävänä on päättää lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Kunta voi järjestää tarvittavan varhaiskasvatuspalvelun itse tai sen voi järjestää yksityinen palveluntuottaja. Molempien järjestäjien ohjenuorana toimii kuitenkin yhtä lailla valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä varhaiskasvatuslaki. Nämä takaavat, että järjestetty varhaiskasvatuspalvelu on laadukasta. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot eroavat toisistaan oppimisympäristöiltään, resursseiltaan, henkilöstön koulutukselta ja kelpoisuusvaatimuksilta, henkilöstörakenteilta, lapsiryhmien koolta sekä lasten ja henkilöstön väliseltä suhdeluvulta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.) Kunnan järjestämästä palvelusta peritään tulojen, koon sekä varhaiskasvatusajan mukaan maksu, kun taas yksityisellä maksut määräytyvät täysin palveluntarjoajan mukaan. Kustannuksiin voi saada kuitenkin yksityisen hoidon tukea. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.) Wiitaunionin alueella varhaiskasvatuspalveluita järjestetään vain kunnallisena palveluna.

Varhaiskasvatuslain (L 540/2018, 1 §) mukaan varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, jota järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoito perhepäiväkodissa tai avoin varhaiskasvatus toiminta, jota järjestetään toimintaan soveltuvassa paikassa. Päiväkodit ovat osa laitoksellista lasten varhaiskasvatus- ja päivähoitojärjestelmää. Päiväkodit tarjoavat lapsille ja lapsiperheille korkeatasoisen kasvu- ja kehitysympäristön. Päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus on yleisin varhaiskasvatuksen toimintamuodoista. Päiväkodeissa toiminta on ryhmämuotoista. Lapsiryh-

mät voidaan muodostaa eri tavoin ottaen huomioon esimerkiksi lasten ikä, sisarusuhteet tai tuen tarve. Ryhmien tulee olla pedagogisesti tarkoituksenmukaisia ja niiden muodostamisessa otetaan huomioon henkilöstön mitoittamiseen ja ryhmien enimmäiskokoon liittyvät säännökset. (Perhepäivähoito n.d.)

Perhepäivähoito on osa suomalaista varhaiskasvatusta, ja se on yksi varhaiskasvatuspalvelun toimintamuoto päiväkodissa tarjottavan hoidon lisäksi (Leppänen & Peltonen 2011, 8). Perhepäivähoito tarjoaa lapsille turvallista sekä kodinomaista varhaiskasvatusta perhepäivähoitajan omassa kodissa. Perhepäivähoidon päätavoitteina on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi, joka saavutetaan tiiviillä kasvatuksellisella vuoropuhelulla lapsen vanhempien tai muiden huoltajien kanssa. Perhepäivähoidon parhaita puolia on, että lapsella säilyy sama tuttu hoitaja koko varhaiskasvatuspäivän ajan. Perhepäivähoitaja voi hoitaa samanaikaisesti omassa kodissaan enintään neljää alle kouluikäistä lasta hoitajan omat lapset mukaan lukien. Lisäksi ryhmään mahtuu yksi osapäivähoitoa tarvitseva esikoululainen lapsi. (Tampere 2018.) Perhepäivähoitajien kelpoisuusehtoja ei ole säädetty laissa, ja tämän vuoksi hoitajien koulutustausta on vaihtelevaa. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (L 753/2018 4 §) kuitenkin toteaa, että perhepäivähoitajaksi on kelpoinen perhepäivähoitajan tutkinnon tai kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon käynyt henkilö, mikäli on hän suorittanut varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan osaamista tuottavan tutkinnon osan.

Wiitaunioni järjestää laadukasta, erityistarpeet ja tilanteet huomioivaa varhaiskasvatusta, joka toteutetaan päiväkodeissa, hoitajien kodeissa tapahtuvassa perhepäivähoidossa ja ryhmäperhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuspalvelua voidaan yleisesti toteuttaa edellä mainittujen lisäksi myös avoimena varhaiskasvatuksena. Opinnäytetyössä ei käsitellä avointa varhaiskasvatuspalvelua, sillä Wiitaunionin alueella sitä ei ole saatavilla. (Viitasaaren kaupunki, n.d.)

Varhaiskasvatuslaki (L 540/2018, 23 §) määrää, että päiväkodissa tai perhepäivähoidossa lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) lapsen hoidon, opetuksen ja kasvatuksen toteuttamiseksi. Suunnitelmaan on kirjattava tarkasti tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi tukien lapsen kehitystä,

oppimista ja hyvinvointia. Lisäksi siihen on kirjattava millä toimenpiteillä näihin tavoitteisiin päästään. Suunnitelmassa ilmenee, mikäli lapsi tarvitsee tukea sekä tuki-toimenpiteitä. Varhaiskasvatussuunnitelmasta vastaa aina lastentarhanopettaja ja se tehdään yhdessä lapsen vanhempien tai huoltajan kanssa. Suunnitelmaa tehdessä toteutetaan varhaiskasvatuksen työntekijöiden sekä vanhempien/huoltajien välistä kasvatusyhteistyötä. Myös lapsen osallisuus otetaan huomioon suunnitelmassa, sillä lapsen mielipide on aina selvitettävä ja otettava huomioon iän ja kehityksen edellyttämällä tavalla suunnitelmaa laadittaessa.

2.2 Laadukas varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toteuttamista ja laatua ohjeistavat kansainväliset vaatimukset. YK ja Unesco painottaa, että kaikilla lapsilla on oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella on tärkeä osa esimerkiksi perustaitojen kehittämisessä sekä sosiaalisten taitojen osaamisessa. (Karila 2016, 21-27.) Unescon mukaan eri instituutioilla täytyy olla laadultaan korkeita metodisia toimintatapoja ja parhaat käytännöt varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi ympäri maailman (UNESCO Publishing 2015, 44). YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 18. artiklan mukaan kaikilla sopimuksen kirjoittaneissa valtioissa työssäkäyvillä vanhemmilla on oikeus lapsensa varhaiskasvatukseen. ”Allekirjoittaneiden valtioiden pitää ottaa kaikki asianmukaiset toimenpiteet huomioon varmistaakseen että lapsilla joilla on työtä tekevät vanhemmat on oikeus lastenhoitopalveluihin ja palveluihin mihin he ovat oikeutettuja.” (Unicef n.d., 6, käännös Emmi Hintikka & Katariina Pihlakari.)

Elinikäisen oppimisen pohja syntyy jo lapsena varhaiskasvatuksen piirissä. OECD on laatinut varhaiskasvatuksesta erilaisia tilastoja, maakohtaisia raportteja ja suosituksia, minkä mukaan varhaiskasvatusta tulisi järjestää. Lisäksi Euroopan unioni on tehnyt laatukehityksen, minkä mukaan Suomessa varhaiskasvatusta tulisi järjestää, jotta siitä saataisiin laadukas. Laatuksiteereinä näissä erilaisissa vaatimuksissa ovat, että henkilöstöllä on monipuolinen ja korkea osaaminen, lapsiryhmien koot suhtautettuna lasten ja aikuisten määrään olisi oikea sekä lasten osallisuus, pedagogiset käytännöt ja sensitiivinen vuorovaikutus olisi hyvää. (Karila 2016, 21-27.)

On tärkeää, että varhaiskasvatuksen laatu on hyvää ja Suomessa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan kasvattajilta edellytetäänkin toiminnan kehittämistä ja jatkuvaa arviointia. Varhaiskasvatuksen arvioinnilla tunnistetaan toiminnan heikkouksia ja vahvuuksia, parannetaan sen laatua sekä arvioinnissa esiin tulleilla kehittämistarpeilla pyritään kehittämään varhaiskasvatusta niin, että se olisi mahdollisimman hyvää. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 60.) Laadunarvioinnilla tehdäänkin nähdyn varhaiskasvatuksen toteuttaminen ja sen tavoitteet. Laadunarviointi kertoo, mikä on tärkeää varhaiskasvatuksessa, millaisia pedagogisia käytänteitä toteutetaan sekä miten lapsiin suhtaudutaan. Se määrittelee varhaiskasvatuksen ammatillisen työn ja se toimii perustana oman ammatillisuuden kehittämiseksi. Laadunarvioinnin avulla myös vanhemmat pääsevät vaikuttamaan ja osallistumaan lastensa elämään varhaiskasvatuksessa sekä sen avulla vanhemmat saavat lisää tietoa varhaiskasvatuksesta. Laadunarviointi antaa hallinnolle, henkilöstölle, vanhemmille ja lapsille perustan käsitellä varhaiskasvatuksen vahvuuksia, tavoitteita sekä kehittämishaasteita. (Hujala & Turja 2017, 309.)

Laadunarviointiin on kehitetty oma mittarinsa. Mittari jakaantuu neljään erilaiseen laatutekijään, jotka ovat päivähoidon puitetekijät, välilliset tekijät, prosessitekijät sekä vaikuttavuustekijät. Tekijöiden pohjalla on lakisääteinen vaatimus päivähoitopalveluista. (Hujala & Turja 2017, 317-321.) Laadunarvioinnin mittarissa varhaiskasvatuksen puitetekijät mittaavat edellytyksiä sille, että varhaiskasvatusta toteutetaan laadukkaasti. Ne säätelevät varhaiskasvatustoiminnan psyykkisiä sekä fyysisiä edellytyksiä. Puitetekijöihin kuuluvat tilojen toimivuus, ihmissuhteiden pysyvyys sekä psyykinen ja fyysinen turvallisuus. Laadunarvioinnissa välilliset tekijät ohjaavat taas varhaiskasvatuksen laatua välillisesti. Ne mittaavat henkilöstön osaamiseen ja kasvatustilanteiden ohjaamisen varmistamiseen vaikuttavia tekijöitä. Välillisiin tekijöihin kuuluvat johtajuus, vasutyöskentely, henkilöstön osaaminen, työyhteisö ja tiedonkulku sekä henkilöstön ja vanhempien kasvatusyhteistyö. (Hujala & Turja 2016, 319-321.)

Kuvio 1 Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli (Hujala & Turja 2016, 319, muokattu.)

Varhaiskasvatuksen laadunarviointiin kuuluvat myös prosessitekijät. Niillä mitataan kasvattajan ja lapsen välisen vuorovaikutuksen kasvatusprosessin toteutumisen laatua. Prosessitekijöihin kuuluvat lasten keskinäinen vuorovaikutus, aikuinen-lapsi vuorovaikutus, lapsilähtöisyys sekä lasten osallisuus. Lisäksi laadutekijöihin kuuluu myös vaikuttavuustekijät, joilla mitataan varhaiskasvatuksen laatua sitä käyttävien näkökulmasta. Vaikuttavuustekijät mittaavat siis lapsen ja vanhemmat tyytyväisyyttä varhaiskasvatuksesta koettuun laatuun ja sen vaikuttavuuteen. Vaikuttavuustekijöihin kuuluvat lapsen kehitys ja oppiminen, asiakastyytyväisyys sekä lapsen myönteiset kokemukset varhaiskasvatuksesta. (Hujala & Turja 2016, 319-321.)

Varhaiskasvatuksen arvioinnin riippumattomana asiantuntijaorganisaationa Suomessa toimii Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi). Karvin mukaan arviointia toteutetaan neljällä eri tasolla: varhaiskasvatusyksiköissä, järjestäjien tasolla, kansallisesti sekä kansainvälisesti. Arvioinnin tarkoituksena on edistää lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä, turvata lain tarkoituksen toteutuminen sekä tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen kehittämiseksi paikallisesti ja poliittisesti päätöksenteon pohjaksi. Varhaiskasvatuslaki (L 540/2018, 9 b §) määrää arvioinnin lakisääteisestä tehtävästä. Karvi toteuttaa arviointeja, jotka ovat arviointisuunnitelman mukaisia ja lisäksi tukee varhaiskasvatuksen järjestäjiä laadunhallintaa koskevissa asioissa. Organisaatiot voivat kehittää varhaiskasvatuksen arviointia yhdessä Karvin

kanssa. Lisäksi Karvi laatii varhaiskasvatuksen palveluntuottajien sekä järjestäjien arvioinnin tueksi itsearviointijärjestelmän, jota on mahdollistaa hyödyntää järjestäjien tasolla. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus n.d.)

Vuonna 2016 opetushallitus on tehnyt tilannekatsauksen nykyisestä varhaiskasvatuksen tilasta Suomessa. Sieltä nousee ilmi, että Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuminen on matalampaa verrattuna muihin EU-maihin, koska moni vanhempi jää hoitamaan alle kolmevuotiasta lastaan ja tämän avulla vanhempiakin sisaruksia kotiin kotihoidontuen turvin. Suomessa ongelmakohtana on myös, miten pystytään vastaamaan varhaiskasvatuksen tavoitteisiin sen eri toimintamuodoilla, koska esimerkiksi resurssit ja oppimisympäristöt ovat erilaisia varhaiskasvatuksen toimintamuodoissa. Suomessa varhaiskasvatuksen vahvuuksiksi on OECD:n tarkastelun mukaan nousut henkilöstön koulutustason sopivuus sekä lasten suhdeluku aikuisiin nähden. Lisäksi työn houkuttelevuus ja täydennyskoulutusten mahdollisuudet nousivat hyväksi asioiksi OECD:n mukaan ja kehitettäväksi asiaksi esimerkiksi johtajuuskoulutukset. (Opetushallitus 2016, 10-12.)

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta on taas löytänyt kehittämiskohteita Suomen varhaiskasvatuksessa esimerkiksi perheen ja lapsen tuen tarpeiden huomioimisessa sekä pedagogisessa osaamisessa. Lisäksi vuosikymmenen alussa ollut kansainvälisen varhaiskasvatuksen koulutuksen arvioinnissa nousi kehittämiskohteiksi moniammatillinen yhteistyön osaaminen, vaikka moniammatillisuus on myös voimavarana Suomessa. Lisäksi monikulttuurisen sisältöjen osaamiseen pitäisi kiinnittää huomiota. Kaikissa tutkimuksissa on noussut varhaiskasvatuksen haasteiksi Suomessa myös jatkuvat muutokset, kiire, lasten ja heidän taustojensa moninaisuus, ammattiryhmien epäselvät vastuualueet, henkilöstöresurssien niukkuus sekä tehtävien moninaisuus. Kehittämistä vaatii myös yhteistyö perheiden kanssa, koska käytännöt vaihtelevat Suomessa. Yhteenvetona Suomessa varhaiskasvatuksen laadusta on siis se, että laatu on todella vaihtelevaa. (Opetushallitus 2016, 12-14.)

2.3 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on vuonna 2016 uudistettu varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen tuottamalla määräyksellä. Tämän mukaan varhaiskasvatusta toteutetaan Suomessa. Varhaiskasvatuslaissa säädetään varhaiskasvatuksen tavoitteet sekä lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan toteutetaan lasten henkilökohtaiset ja kuntakohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Sen päämääränä on ohjata ja tukea varhaiskasvatuksen toteuttamista, järjestämistä sekä kehittämistä. Lisäksi sen tehtävänä on Suomessa edistää yhdenvertaista ja laadukasta varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittavat oikeudellisesti varhaiskasvatuksen järjestäjiä toimimaan sen mukaan. Siinä määrätään varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt ja tavoitteet, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä, yhteistyöstä lapsen huoltajien sekä varhaiskasvatuksen järjestäjän välillä sekä monialaisesta yhteistyöstä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjät laativat paikalliset suunnitelmansa. Paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien tulee tukea, määrittellä ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä. Niiden laatimisessa pitää huomioida kunnan erityispiirteet, lasten tarpeet, pedagogiset painotukset sekä varhaiskasvatusta koskevat kehittämistöiden tulokset sekä arviointitiedot. Paikalliset suunnitelmat eivät voi sulkea pois varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden edellyttämää sisältöä, mutta ne voivat tarkentaa sitä. Paikallisten suunnitelmien teossa on tärkeää kuunnella varhaiskasvatuksen henkilöstöä sekä lapsia ja heidän huoltajiaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 9.)

Jokaiselle lapselle, jotka ovat perhepäivähoidossa tai päiväkodissa, tehdään varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen huoltajan sekä varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa. Se tehdään, jotta lapsen varhaiskasvatuslain antama oikeus saada varhaiskasvatuksessa sellaista hoitoa, kasvatusta ja opetusta, jotka ovat suunnitelmallisia sekä tavoitteellisia toteutuu. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä otetaan huomioon lapsen etu ja hänen tarpeensa. Suunnitelmaan kirjataan varhaiskas-

vatuksessa lapselle asettamat pedagogisen toiminnan tavoitteet. Ne sisältävät toimenpiteet ja tavoitteet, jotka tukevat lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan myös lapsen sen hetkiset yksilölliset tarpeet, osaaminen, vahvuudet sekä kiinnostuksen kohteet. Lapselle tehtyä suunnitelman toteutumista arvioidaan ja se tarkistetaan sekä täydennetään vähintään kerran vuodessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 10-11.)

2.4 Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma

Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma on uudistettu ja se on valmistunut vuonna 2017 uuden valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden pohjalta. Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelmaan kuuluvat Pihtiputaan sekä Viitasaaren kunnan varhaiskasvatuspalveluyksiköt. Kummassakin kunnassa järjestetään varhaiskasvatusta perhepäivähoitokodeissa, ryhmäperhepäivähoitokodeissa sekä päiväkodeissa. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 3, 10.)

Wiitaunionissa on tärkeää järjestää varhaiskasvatusta niin, että sillä tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja kasvua yhteistyössä kotien kanssa. Wiitaunionille on myös tärkeää, että kasvatushenkilöstö on ammattitaitoista sekä lapsen huolenpito, hoiva ja opetus ovat laadukasta. Varhaiskasvatuksen tärkeitä arvoja Wiitaunionissa ovat, että lapsi kohdataan yksilönä, rohkaisten ja kiireettömästi sekä kasvatushenkilöstö näkee jokaisen lapsen arvon ja ainutlaatuisuuden. Lisäksi Wiitaunionissa pidetään tärkeänä, että leikeissä ja oppimisessa lapsen ilo säilyy ja vahvistuu. Tärkeänä arvoperustana varhaiskasvatustoiminnalle on myös, että Wiitaunionissa painotetaan hyvinvointia ja terveyttä edistävään elämäntapaan. Lisäksi varhaiskasvatushenkilöstö pyrkii luomaan kaikkia kunnioittavan ilmapiirin, jotta jokainen perhe ja lapsi voi kokea itsensä arvokkaaksi. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 13.)

Varhaiskasvatuksen perustana Wiitaunionissa on henkilöstön vahva asiantuntemus sekä yhteinen näkemys lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista. Wiitaunionissa on tärkeää välittää lapsille kielen, musiikin, liikunnan ja toisista välittämisen keinojen

kautta asutusalueen perinteitä. Lisäksi alueelta nousee läheltä löytyvän luonnon monipuolisuus, josta halutaan tarjota varhaiskasvatuksessa lapsille monipuolisen oppimis- ja kasvu ympäristön. Eri sukupolvien väliset kohtaamiset ovat myös tärkeitä asioita Wiitaunionin varhaiskasvatuksessa. Wiitaunionin varhaiskasvatuksessa monipuolista leikkiä pidetään lapsen oppimisen pohjana. Leikki on lapselle niin väline kuin mahdollisuus esimerkiksi kehittää ajattelua, oppia uutta sekä luoda yhteyttä kavereihin. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 14-16.)

Wiitaunionin varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri koostuu monesta eri osasta. Oppiva yhteisö on toimintakulttuurin ydin ja laadukas varhaiskasvatus Wiitaunionissa perustuukin yhteistyölle. On tärkeää, että yhteisön perustana ovat yhteiset kasvatuseriaatteet, arvot ja tavoitteet. Oppiva yhteisö muuttuu ja kehittyy saamastaan palautteesta. Lapsilta opitaan myös paljon. Toimintakulttuurin perustana ovat myös vuorovaikutukseen ja leikkiin kannustaminen. Pienryhmätoiminnan avulla voidaan huomioida lapset yksilöllisesti. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa on myös tärkeää, että vanhempien mielipiteet ja toiveet otetaan huomioon kehittäen varhaiskasvatustalvueluita. Lisäksi lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Tärkeitä arvoja ovatkin yhdenvertaisuus, osallisuus ja tasa-arvo. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 20.)

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin kuuluvat myös kulttuurien moninaisuus ja kielitietoisuus. On tärkeää tutustua lapsen kulttuuristaan ja huomioida ne toiminnan suunnittelussa. Lisäksi kestävä elämäntapa, hyvinvointi ja turvallisuus ovat tärkeitä asioita toimintakulttuurissa. Wiitaunionissa lasten turvallisuuteen ja hyvinvointiin on vaikuttanut positiivisesti se, ettei Viitasaaren ja Pihtiputaan kunnissa suurennettu lapsiryhmäkokoja uuden lakimuutoksen mukaan sekä molemmissa kunnissa toimii ryhmävastajat isommissa lapsiryhmissä. Wiitaunionissa toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti yhdessä varhaiskasvatushenkilöstön, vanhempien ja lasten kanssa. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 20-21.)

3 Kasvatusyhteistyö

Kehitys asiantuntijälähtöisestä päivähoitokasvatuksesta vanhempien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden väliseksi yhteiseksi, tasavertaiseksi, kasvatustehtäväksi on ollut pitkä. Vielä 1980 ja 1990-luvuilla kotien ja päivähoidon kasvatusyhteistyö perustui asiantuntijälähtöiseen tukemiseen ja ohjaamiseen. Tässä asiantuntijälähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että asiantuntijoilla, työntekijöillä oleva tieto tai taito on tilanteessa parempaa, oikeampaa tietoa, kuin mitä perheellä itsellään on. Tällöin asiantuntijoilla olevaa tietotaitoa käytetään ensisijaisesti. Asiantuntijälähtöinen toiminta on voinut pahimmillaan aiheuttaa vanhempien omaa lasta koskevan tiedon ohittamisen tai hylkäämisen. (Kekkonen 2012, 36–37.)

Tällainen vallitseva yhteistyömalli toimi pitkälle 2000-luvulle asti. 2000-luvun alussa asiakkaan asemaan, oikeuksiin ja osallisuuteen alettiin kiinnittää huomiota. Tällöin alettiin keskustella enemmän vanhempien ja perheiden osallisuudesta ja sen vahvistamisesta, alettiin puhua perhelähtöisestä työkäytännöstä. Perhelähtöisyyden myötä vanhemmat saivat varhaiskasvatuksessa kaksi roolia; he ovat kumppaneita varhaiskasvatuksen kasvattajille sekä vanhempia omalle lapselleen. Perhelähtöisyys korostaa lapsen eri kasvuympäristöjen välistä tiivistä yhteistyötä. (Kekkonen 2012, 36–37.) Vielä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2003/2005) henkilöstön ja vanhempien välinen yhteistyö määritellään kasvatuskumppanuudeksi. Vuoden 2016 opetushallituksen määräämässä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan huoltajien kanssa tehtävästä kasvatusyhteistyöstä, jossa tärkeimpänä on luottamuksen sekä tasa-arvoisen vuorovaikutuksen ja keskinäisen kunnioituksen rakentaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32–33.)

Varhaiskasvatuslaki (L 540/2018, 3 §) velvoittaa varhaiskasvatuksen henkilökuntaa toimimaan yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukemaan lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. Kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan lapsen vanhempien ja henkilöstön yhteistä sitoutumista lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Varhaiskasvatuslakiin on

erikseen määritelty yksityisen perheen sekä julkisen kasvatustoiminnan tulkitsemisesta yhteiseksi, yhteistyötä vaativasti toiminnaksi. Tarkoituksena on, että lapsen vanhempien ensisijaisuutta lapsensa kasvattajana korostetaan. (Kekkonen 2012, 34.)

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisen luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen kohtaaminen sekä vuorovaikutus ovat kasvatusyhteistyön tärkeimpiä elementtejä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32–33.)

Myös Kaskela ja Kekkonen (2006, 32–40) määrittää kasvatusyhteistyötä ohjaaviksi yleisiksi periaatteiksi kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen sekä dialogin. Toisen ihmisen kuuleminen on vuoropuhelun keskeisimpiä asioita. Kun vuoropuhelulla kuullaan toista, voidaan asettua kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta. Toisen ihmisen kuuleminen sisältää läsnäolon vaatimuksen ja se näyttäytyy toiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Parhaimmillaan kuuleminen saa aikaan turvallisen ja myönteisen ilmapiirin, jossa voidaan keskustella vaikeimmistakin asioista.

Yhteistyö vaatii molemminpuolista kunnioitusta. Kunnioittava asenne viestittää toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Kunnioituksen puutteen huomaa helposti, sillä se näkyy suhteessa toisen mitätöimisenä, selän kääntämisenä sekä, viestittämisellä, että toisen sanomisilla ei ole merkitystä. Kunnioittaminen helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä, jossa on mahdollista tuoda esiin asioita niitä peittelemättä ja teeskentelemättä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–40.)

Kuuleminen ja kunnioitus ovat luottamuksen rakennuselementtejä. Luottamuksen syntyminen vaatii osapuolilta aina aikaa, kohtaamista sekä vuoropuhelua. Varhaiskasvatuksessa vanhempien luottamus syntyy usein työntekijän sekä lapsen välisestä sensitiivisestä suhteesta. Tämä suhde välittää vanhemmille, että lapsi on hyvässä ja turvallisessa hoidossa. Luottamusta lisää myös vanhempien mahdollisuus vaikuttaa lapsen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen. Tämä lisää vanhempien kokemusta osallisuudesta, kun voivat omien ajatusten, kasvatuskäsitysten ja toiveiden kautta vaikuttaa lapsen kasvuun ja kehitykseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–40.)

Kuuleminen saa aikaan dialogin. Ainoastaan kuuleva suhde voi synnyttää aitoa vuoropuhelua, missä kaikkien osapuolien on mahdollista tulla näkyviksi omana itsenään. Dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa molempien osapuolien tietämys on samanarvoista. Tällaiseen vuoropuheluun kuuluu myös eri mieltä oleminen, suorapuheisuus sekä rehellisyys, sillä osapuolten takana on toisen ihmisen kuulemisen ja kunnioituksen kokeminen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–40.)

Varhaiskasvatuksen henkilökunnalta vaaditaan aloitteellisuutta ja aktiivisuutta kasvatusyhteistyön toteutumiseen (Suomen vanhempainliitto ry n.d.). Kasvatusyhteistyössä on tärkeää huomioida perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä vanhemmuuteen sekä huoltajuuteen liittyvät kysymykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.) Perhe lukeutuu lapsen tärkeimmäksi kehitysyhteisöksi lapsen elämässä, mutta se ei kuitenkaan ole ainoa lapsen ohjauksesta vastaava yhteisö. Lapsen ohjauksesta vastaa myös varhaiskasvatus ja onkin ensiarvoisen tärkeää, millainen yhteistyösuhde näiden kahden yhteisön välille kehittyy. Varhaiskasvatuksessa oleva lapsi elää kahden kasvuympäristön todellisuudessa ja näistä kasvuympäristöistä muodostuu erottamaton osa lapsen päivittäistä arkea. Kasvatusyhteistyössä onkin olennaista tarkastella vanhempi- lapsi suhteen ohella myös sitä vuorovaikutusta, joka syntyy kasvattajan ja lapsen ja hoito- ja kasvatusyhteisön kesken. (Kaskela & Kekkonen 2006, 5.)

Kasvatusyhteistyöllä voi olla erilaisia tehtäviä ja muotoja läpi lapsen varhaiskasvatusetapin. Kasvatusyhteistyö rakentaa jatkumoa lapsen neuvolakäynneistä lähtien. Tutustumiskäynti varhaiskasvatukseen aloittaa työntekijän ja perheen yhteistyön, kun perhe voi kertoa omia odotuksia ja toiveitaan lapsen varhaiskasvatukseen liittyen. Tutustumiskeskustelu usein selventää perheen ennakoajatuksia varhaiskasvatukseen liittyen. Päivittäiset kohtaamiset vanhemman tuodessa tai hakiessa lasta päivähoidosta edistää vanhemman, kasvattajan ja lapsen välillä tapahtuvaa vuoropuhelua. Tässä työntekijällä on tärkeä rooli toimia rohkaisevana osapuolena vanhemmalle puhua, kysyä ja pohtia lapseen liittyviä asioita. Keskustelut voivat olla hyvinkin nopeita ja arkisiin asioihin liittyviä tai pidempään kestäviä ja pulmallisiakin tilanteita käsitteleviä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.) Varhaiskasvatusammattilaisen tulisi kiinnittää huomiota kannustavaan ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaaviin

viesteihin. Huoltajan ja henkilöstön havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.)

Keskeinen kasvatusyhteistyön toteutumiseen vaikuttava tekijä on varhaiskasvatussuunnitelmaa koskeva keskustelu (VASU). Keskustelu olisi hyvä järjestää ainakin kerran vuodessa, mutta tilanteen vaatiessa myös useamminkin. Nämä keskustelut ovat jatkumoa tutustumiskeskustelulle ja siellä esiin nousseille ajatuksille, odotuksille ja tunnelmille. Vasu- keskusteluissa on tärkeää luoda vanhempien ja kasvattajien välille myönteinen ja kannustava ilmapiiri. Vanhempien on tärkeä tuoda omat tietämyksensä ja näkemyksensä lapsensa tuntijoina keskusteluun ja se tulee huomioida suunnittelussa ja toiminnan järjestämisessä. Työntekijän tehtävänä taas on havainnoida ammattitaidollaan lasta ja sen kehitystä systemaattisesti ja tietoisesti, jolloin työntekijä voi välittää oman tietämyksensä ja ymmärryksensä lapsesta vanhemmille. Tällöin esiin nousee jo varhaisessa vaiheessa lapseen liittyvät mahdolliset huolenaiheet, joihin voidaan alkaa paneutua ajoissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45–46.) Huolenaiheet voivat vaatia lapselle erityisen tuen tilanteita. Tällöin lapsen varhaiskasvatukseen voi astua mukaan uusia ammattilaisia. On tärkeää, että myös näissä erityisen tuen tilanteissa kasvatusyhteistyö säilyy ja luottamuksellinen sekä kunnioittava vuorovaikutus osapuolten välillä jatkuu.

Wiitaunionin alueella varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu päivitetään kerran vuodessa. Lisäksi vasua päivitetään aina, mikäli lapsen varhaiskasvatuspaikka vaihtuu tai lapsi aloittaa esiopetuksen. Näissä tilanteissa vasulomakkeilla on ensiarvoisen tärkeä asema, jotta kaikki tärkeä tieto lapsesta siirtyy yksiköstä toiseen. Wiitaunionin henkilökunta siirtää vanhempien suostumuksella varhaiskasvatussuunnitelman suoraan uuteen päivähoitopaikkaan. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Varhaiskasvatus voi kannustaa koko yhteisöä kokoontumaan tärkeäksi koettujen aiheiden äärelle. Vanhempia voidaan kutsua osallisuuteen järjestämällä koko henkilökunnan sekä lasten vanhempien yhteisiä tapaamisia sekä keskusteluja. Nämä pidemmälle vietyinä johtavat vanhempien osallisuuteen. Huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun

ja kehittämiseen yhdessä lasten ja henkilökunnan kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 33.) Myös Wiitaunionin alueella yhteisöllisyyttä vahvistetaan yhteisillä tapahtumilla sekä yksiköissä pidettävillä vanhempainilloilla. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Wiitaunionin sisällä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä toteutetaan monipuolisesti. Tällä alueella koko varhaiskasvatuksen henkilökunta on koulutettu kasvatusyhteistyöhön. Henkilökunnan tulisi tukea aktiivisesti vanhempia lasten huoltajuuteen sekä vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyö vanhempien kanssa aloitetaan jo, silloin kun lapselle pyritään löytämään sopivin päivähoitopaikka lapsen ja lapsen perheen tarpeita kunnioittaen. Wiitaunionin pyrkii ottamaan aina varhaiskasvatuksen valinnassa huomioon vanhempien ja lapsen mielipide ja lisäksi niin, että sisarukset olisivat samassa hoitopaikassa. Wiitaunioni haluaa panostaa erityisesti jokaisen lapsen hoidon aloitukseen. Lapsella ja vanhemmalla tulisi olla mahdollisuus käydä tutustumassa tulevaan hoitopaikkaan useampia kertoja. Lisäksi vanhemmalla on mahdollisuus tulla lapsen mukaan päivähoitopaikkaan. Wiitaunioni tekee vanhempien kanssa heti varhaiskasvatuksen aloitettua palvelusopimuksen ja sitä päivitetään tarvittaessa. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Wiitaunionin alueella on panostettu Lapset puheeksi- koulutukseen ja tätä koulutusta on annettu varhaiskasvatushenkilökunnalle. Vanhemmille voidaan tarjota Lapset puheeksi- työmenetelmää tukemaan lapsen oppimista, hyvinvointia sekä suotuisaa kehitystä kodin ja kehitysympäristöjen yhteistyönä. Työmenetelmä toimii apuvälineenä, mikäli lapsen elämään liittyy sosiaalisen ja tunne-elämän ongelmia. (Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisena on tärkeää tiedostaa, että jokaisen ammattilaisen sekä vanhemman oma elämänhistoria kasvatetuksi tulemisesta ja kasvattajana olemisesta vaikuttavat nykyiseen näkemykseen lapsen kasvatuksesta. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan sekä vanhemman vuorovaikutustilanteessa yhdistyvät siis useat eri kokemukset, arvot, asenteet ja yleisesti hyväksytyt toimintatavat. Nämä luovat haasteita kasvatusyhteistyön toteutumiselle. (Teräväinen 2016, 21–22.) Henkilökohtaisten arvojen, asenteiden ja toimintatapojen lisäksi täytyy ottaa huomioon

instituutioiden välinen vuorovaikutus lapsen kehityksen tukemisessa. Lapselle turvallinen ja hänen kehitystään tukeva kasvatusyhteistyökokonaisuus olisi rakennettava kaikkien eri toimijoiden kesken ja niin, että vanhemmilla olisi mahdollisuus olla tässä mukana. Lämsän (2013, 32) mukaan erityisen tehtävän kasvatusyhteistyö saa silloin, kun vanhemmat eivät syystä tai toisesta osaa tai jaksa riittävästi tukea lastaan. Näissä tilanteissa testataan muiden kehitysyhteisöjen valmius ottaa suurempaa vastuuta kasvatusyhteistyöstä. Jos kasvatusyhteistyö ei toimi, vaarana on, että lapsi jää useiden kasvatusyhteisöjen välitiloihin ilman, että missään niistä kohdattaisiin ja tuettaisiin häntä aidosti.

4 Osallisuus varhaiskasvatuksessa

Osallisuus on tärkeä osa yhteiskuntaa ja sitä kautta varhaiskasvatusta. Se on laaja-alainen käsite ja sillä voidaan tarkoittaa asiayhteyteen liittyen montaa eri asiaa. Osallisuus nähdään yleensä tunteena johonkin osallistumisesta sekä se liitetään syrjäytymisen ehkäisyyn sekä pyrkimykseen kohdella kaikkia tasavertaisena. Ihmiset ovat osallisena yhteiskunnan palveluihin sekä osallistuvat erilaisiin aktiviteetteihin. Osallistuminen on alku syvemmälle osallisuudelle ja se esimerkiksi näkyy varhaiskasvatuksessa siinä, että lapsi osallistuu ryhmän toimintaan. Osallisuuden syvin merkitys on kiteytettynä sellainen, että ihminen voi vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin ja tulla kuulluksi osallistumalla päätöksentekoon sekä suunnitteluun. (Hujala & Turja 2016, 47.)

Osallisuudella on kolme erilaista osa-aluetta, jotka limittyvät toisiinsa. Ensimmäinen osa-alue on ihmisen osallisuus omaan elämään. Sen tarkoituksena on autonomia, eli oman elämän hallitseminen ja ennakoiminen sekä lisätä omassa elämässä osallisuutta esimerkiksi kohtuullisella toimentulolla. Toinen on osallisuus vaikuttamisprosesseihin elinympäristössä, palveluissa, yhteiskunnassa sekä lähipiirissä. Tässä osa-alueessa ihmisellä on oltava yhteys omiin voimavaroihin sekä tarpeisiin ja hän on osallisena erilaisissa vaikuttamisprosesseissa. Kolmas osa-alue sisältää paikallisen osallisuuden, jossa ihminen on osallisena elämän arvokkuutta lisäävässä vuorovaiku-

tussuhteissa sekä hyvinvoinnin lähteissä ja hän pystyy vaikuttamaan resurssien jakamiseen. Paikallisessa osa-alueessa pääasiana on yhteinen hyvä, mitenkä osallisuutta edistäviä olosuhteita saadaan lähelle ihmisiä. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääper, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 24-39.)

4.1 Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa

Nykypäivänä on vahvistunut käsitys lasten osallisuudesta, heidän oikeuksistaan tulla kuulluksi ja käsitysestä siitä, että lapsetkin voivat olla toimijoita. Varhaiskasvatuksessa painopiste onkin muuttumassa siihen, että lapsi on ryhmän jäsen ja toimii yhdessä muiden lasten sekä vanhempien kesken. (Hujala & Turja 2016, 47.) Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja olla osallisena oman elämänsä liittyvissä asioissa. Sen takia varhaiskasvatuksessa on tärkeää tukea lasta osallistumaan ja vaikuttamaan sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen. Lasta on tärkeä kohdata arvostavasti, kuunnella ja ottaa lasten ideoita vastaan, näin lapsen osallisuuden ja osallistumisen sekä vaikuttamisen tunne vahvistuvat ja tätä kautta lapsen itseluottamus ja käsitys itsestä kehittyvät. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 24.)

Lapsen oikeus osallisuuteen on erittäin tärkeää ja se onkin turvattu monen eri lain voimin. Esimerkiksi YK:n lapsen oikeuksien 12. artiklan mukaan lapsella, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, on oikeus ilmaista vapaasti itseään koskevissa asioissa näkemyksensä. Jotta tämä toteutuu, lapselle täytyy antaa oikeus tulla kuulluksi hallinnollisissa ja oikeudellisissa toimissa, jotka koskevat häntä itseään. Lapsen näkemykset ovat kuitenkin otettava huomioon niin, että lapsen kehitystaso ja ikä otetaan huomioon. (Suomen YK-liitto 2011, 25.) Lisäksi muun muassa varhaiskasvatustlain mukaan on varmistettava lapselle mahdollisuus saada vaikuttaa ja osallistua itseään koskeviin asioihin (L 540/2018, 3 §).

Lapsen osallisuudella varhaiskasvatuksessa on monia tavoitteita. On tärkeää lisätä lapsen elämänhallintaa ja mielekkyyttä, vahvistaa lapsen itsetuntoa sekä lisätä lapsen tunnetta yhteisöllisyyteen ja yhteisöön kuulumiseen. Lisäksi osallisuuden tärkeinä ta-

voitteina ovat lapsen syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja lapsen vastuuseen kasvattaminen. On myös tärkeää, että lapsen elämän kannalta mielekkäitä ratkaisuja toteutuu. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu liittyy osallisuuteen siten, että kasvattajien pedagogisen toiminnan arviointi ja suunnittelu pitäisi pohjautua siihen sekä kasvattajan, lapsen ja huoltajien yhteisiin keskusteluihin. (Järvinen & Mikkola 2015, 14-16.)

Varhaiskasvatuksessa lapsen osallisuus rakentuu vuorovaikutuksessa aikuisiin ja toisiin lapsiin. Lapsi tuntee olevansa osallinen, kun hän tulee ymmärretyksi ja häntä kuunnellaan. On tärkeää suhtautua lapsen ideoihin kannustavasti ja myönteisesti sekä lapselle on tärkeää, että hän saa tehdä itse valintoja ja osallistua yhteiseen päätöksentekoon. Lapsi voi hyvin, jos hän on oman elämänsä aktiivinen toimija. Kasvattajat voivatkin tukea osallisuutta lasten mukaan ottamisella suunnittelun ja tekemiseen, ystävyssuhteiden tukemisella ja kiusaamiseen puuttumisella. Lisäksi kasvattajan pitää turvata lapsiryhmän turvallisuus, muokata oppimisympäristöä tarpeiden mukaan, joustaa päiväjärjestyksessä, tehdä pienryhmätoimintaa sekä vahvistaa leikkipedagogiikkaa. Lisäksi lapsen vuorovaikutusta tukee esimerkiksi kannustaminen, keskustelu, kuunteleminen, ilmeen ja eleet, katse ja kosketus sekä lohduttaminen. (Järvinen & Mikkola 2015, 17-19.)

Lasten osallisuus on hyvin monimuotoista. Osallisuuteen liittyy arviointia, suunnittelua, ideointia, toimintaa, päätöksentekoa sekä osallistumista. Olisi tärkeää, että lapsi voisi olla mukana näissä kaikissa toiminnansuunnittelun vaiheissa ja kertoa omia mielipiteitään. Jotta toiminnansuunnittelun prosessi voitaisiin tehdä yhdessä lasten kanssa, tarvitaan yhteinen kieli ja kommunikaatiotapa, tieto materiaalisista resursseista ja tiedonsaanti sekä tunnetekijät eli lapsen luottamus muihin sekä itseän. Lapsen kommunikointia ja yhteistä kieltä varhaiskasvatuksessa aikuisten kanssa voidaan tukea esimerkiksi erilaisten kuvien kautta sekä lapsen tiedon saantia tarpeellisista asioista annetaan niin, että lapsi voi ymmärtää aikuisen antaman tiedon. Materiaalisilla resursseilla tarkoitetaan sitä, että lapsi ymmärtää toiminnan suunnittelussa mitä välineitä ja tiloja toiminnassa voidaan käyttää. Lapsen luottamus itseän sekä muihin kasvaa siitä, että hän tuntee olevansa tärkeä, että häntä kuunnellaan ja hänen mielipiteensä oikeasti vaikuttavat asioihin. (Hujala & Turja 2016, 49-51.)

Lapsen osallisuus nousee, kun hän tietää mitä tietoa ja tavoitteita eri toimintojen taustalla on sekä, miten paljon hän voi itse ideoida ja olla mukana päättämässä asioista. Tällöin lapset kokevat voivansa vaikuttaa. Lapsen osallisuus alkaa pienistä asioista ja nousee iän myötä. Se on mukanaoloa, vaihtoehtoista valitsemista, ideoimista, neuvottelua yhdessä aikuisten kanssa ja niin edelleen. Lasten osallisuuden taso vaihtelee myös koskeeko asia lasta itseään, aikuisten ja lasten yhteisiä asioita, lasten keskinäistä toimintaa vai laajempaa yhteisöä. Lasten on helpointa päästä vaikuttamaan heitä henkilökohtaisesti koskeviin asioihin. Myös osallisuuden kesto voi olla eripituinen, koska osallisuuteen liittyvä toiminta voi olla ajaltaan pitkä- tai lyhytkestoista ja toiminnan vaikutus voi olla kauaskantoista tai kertaluonteista. (Hujala & Turja 2016, 49-52.)

4.2 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön yhteistyö on myös todella tärkeää ja sen takia vanhempien on tärkeä olla osallisena ja osallistua lapsensa varhaiskasvatukseen. Heitä pidetään tärkeänä kasvatusyhteistyön jäsenenä. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa näkyy esimerkiksi siinä, että heidän mielipiteitään kuullaan toiminnan arvioimisessa, suunnittelussa sekä toteuttamisessa. He saavat osallistua kasvatustyön tavoitteiden, vastuiden ja arvojen suunnitteluun. Lisäksi vanhempien kanssa lapsille laaditaan omat varhaiskasvatussuunnitelmat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 24-33.) Vanhempien osallisuus päivähoiton toimintaan voi näkyä myös vanhempainilloissa, tapahtumien ja juhlien järjestämisessä sekä päivittäisten kontaktien kautta, kun vanhempi pääsee osalliseksi lapsen hoitopäivän lopetusta ja aloitusta tuodessaan lapsensa päivähoitoon sekä hakiessaan hänet pois (Kaskela & Kekkonen 2006, 27).

Vanhempien osallisuus varhaiskasvatukseen syntyy vuorovaikutuksessa varhaiskasvattajien kanssa. Vanhemmilla on oikeus olla osallisena lapsensa varhaiskasvatuksessa. Vanhempien osallisuudessa tärkeää on kokemus siitä, että hän kuuluu osaksi varhaiskasvatusyhteisöä, missä oma lapsi on hoidossa. Vanhempi saa konkreettisesti

osallistua lapsen varhaiskasvatukseen ja toimintaan. Jotta vanhempi tuntee olevansa osallinen varhaiskasvatuksessa, on tärkeää antaa vanhemmalle tietoa lapsen päivähoidosta. Esimerkiksi, mitä päivähoitopäivänä tapahtuu, millaiset päivähoidon toimintaperiaatteet ovat ja mitä toimintaa on tulossa. Lisäksi tärkeää vanhemman osallisuuden tunteelle on, miten heidän äänensä otetaan kuuluviin. Vanhempien osallisuuden varhaiskasvatuksessa kuuluu, että lapsesta jaetaan tietoa molemmin puolin, mutta vanhemmille on usein myös arvokasta, kun varhaiskasvatuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, mitä vanhemmat ajattelevat. Onko heillä esimerkiksi jotain toiveita tai pelkoja päivähoidon suhteen? (Kaskela & Kekkonen 2006, 26-27.)

5 Tutkimuksen toteutus

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää asiakastyytyväisyyskyselyn avulla Wiitaunionin alueen vanhempien tyytyväisyyttä käyttämiinsä varhaiskasvatuspalveluihin. Tarkoituksena on opinnäytetyön avulla antaa tietoa vanhempien ja lasten tyytyväisyydestä palvelujen järjestäjille ja päättäjille. He voivat taas jatkossa käyttää uutta tietoa hyväkseen palvelujen kehittämisessä.

Opinnäytetyöllämme on kaksi tutkimuskysymystä:

1. Ovatko Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuspalveluita käyttävät perheet tyytyväisiä saamaansa palveluun?
2. Mitä kehitettävää Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuspalveluista löytyy?

5.2 Kohderyhmä

Opinnäytetyön tutkimuksen tarve lähti Wiitaunionin ajankohtaisesta aiheesta tehdä asiakastyytyväisyyskysely vuonna 2018 varhaiskasvatuspalveluja käyttäville vanhem-

mille/huoltajille Viitasaarella ja Pihtiputaalla. Wiitaunionin alueella tarkoitetaan Viitasaaren sekä Pihtiputaan alueen yhdistettyä palvelutuotantoa molempien kuntien vahvuuksia hyödyntäen. Kyselytutkimus toteutettiin kaikissa varhaiskasvatusta toteuttavissa yksiköissä pitäen sisällään päiväkodit, perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon. Asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan kyseessä olevalla kohderyhmällä joka toinen vuosi. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat 0-5- vuotiaiden varhaiskasvatuspalveluja käyttävien lasten vanhemmat tai huoltajat. Tutkimuksen kohderyhmään eivät kuulu esikouluikäiset lapset, sillä Viitasaarella ja Pihtiputaalla esikouluopetusta ei järjestetä muun varhaiskasvatuksen ohessa. Esiopetus järjestetään perusopetusta järjestävien yksiköiden ohessa, yhteensä viidessä yksikössä. Kyselytutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena.

Tutkimuksen järjestämistä varten haettiin tutkimuslupaa Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuksesta vastaavalta osastopäälliköltä. Tutkimusluvan saamisen jälkeen aloitettiin kyselylomakkeen tekeminen. Kyselytutkimuksen ensimmäinen kierros toteutettiin kohderyhmälle 2.5.- 16.5.2018. Tutkimukseen oli siis aikaa vastata kaksi viikkoa, joko paperiselle lomakkeelle tai sähköiselle Webropol- lomakkeelle. Ensimmäisellä vastauskierroksella saimme niin vähän vastauksia, että päätettiin yhdessä Viitasaaren sekä Pihtiputaan varhaiskasvatusjohtajien kanssa avata kyselytutkimuksen sähköinen Webropol- lomake uudelleen. Kyselytutkimuksen toinen kierros toteutettiin 12.6- 22.6.2018. Toinen kierros antoi muutamia vastauksia lisää. Yhteensä kyselytutkimukseen vastauksia oli 45. Paperisia vastauksia oli 17 ja sähköisiä vastauksia 28. Nämä luvut ovat yhteenlaskettu summa sekä Viitasaarelta että Pihtiputaalta saaduista vastauksista. Kyselyhetkellä Wiitaunionin alueella perheitä oli yhteensä 200 ja lapsia 258. Vastausprosentti oli perhekohtaisesti katsottuna 23 % ja lapsikohtaisesti 17%. Perhekohtaisuudella tarkoitamme, että vastasiko vanhempi samalla kyselylomakkeella esimerkiksi kahden varhaiskasvatusikäisen lapsen puolesta ja lapsikohtaisuudella tarkoitamme vastasiko vanhempi vain yhden varhaiskasvatusikäisen lapsen puolesta per kyselylomake.

5.3 Tutkimuksen luonne ja aineiston hankinta

Tutkimuksessa käytettiin menetelmänä kyselytutkimusta. Tutkimusotteena tutkimuksessa oli määrällinen tutkimus, joka kuvaa muuttujien välisiä eroja ja suhteita sekä tutkimuksessa tutkittavia asioita tutkitaan numeerisesti. Tutkimus vastaa kysymyksiin miten usein ja kuinka paljon. Määrällinen tutkimusote on toiselta nimeltään kvantitatiivinen menetelmä. (Vilkka 2007, 13-14.) Tutkimus toteutettiin kuvailevana tutkimuksena, jossa tavoitteena oli tarkastella vanhempien tyytyväisyyttä Wiitaunionin varhaiskasvatuspalveluihin sekä kuvailla vanhempien tyytyväisyyttä palveluihin.

Opinnäytetyö toteutettiin asiakastyytyväisyyskyselyn avulla. Siinä käytettiin sähköistä kyselyä samoin kuin paperista kyselylomaketta. Kummatkin kyselymuodot valittiin, jotta kyselyyn saataisiin mahdollisimman monta vastaajaa. Sähköisen lomakkeen täyttäminen onnistui helposti internetin välityksellä ja toivoimme tämän toimivan houkuttimena perheille vastata kyselyyn. Kyselytutkimuksen haluttiin kuitenkin toteuttaa myös paperisena, jotta sähköinen järjestelmä ei rajaisi pois asiakaskuntaa, joka ei tahdo käyttää internetiä tai joilla ei ole internetmahdollisuutta.

Kyselylomakkeen tekemisessä hyödynnettiin käsitteiden operationalisointia. Operationalisointi tarkoittaa käsitteiden määrittelemistä sellaisiksi analyttisiksi käsitteiksi, joita voidaan mitata. (Mittaaminen: mittarin luotettavuus 2008.) Opinnäytetyön asiakastyytyväisyyskysely tehtiin webropol- ohjelman avulla. Kyselyn muodostamisessa käytettiin avuksi aikaisempaa Wiitaunionin alueella tehtyä kyselytutkimusta ja myös teoreettisia käsitteitä. Operationalisoinnin avulla tutkimuksessa käytettyjä teoreettisia käsitteitä määriteltiin niin, että niiden ympärille pystyttiin tekemään kysymyksiä kyselylomakkeelle. Kyselylomake tehtiin yhteistyössä Wiitaunionin alueen varhaiskasvatusjohtajien kanssa. Kyselylomake koostui pääasiassa strukturoiduista kysymyksistä, mutta kahden avoimen kysymyksen avulla haluttiin vanhempien voivan tuoda omaa sekä lapsenkin mielipidettä näkyviin paremmin. Avoimet kysymykset mietittiin niin, että ne tuottaisivat tärkeää tietoa tutkimuksen tavoitteen ja tarkoituksen selvittämiseksi. Kyselylomake testattiin pienellä ryhmällä ennen kyselyn virallista julkistamista. Testaaminen tarkoittaa, että muutama perusjoukkoa vastaava henkilö arvioi kyselylomaketta kriittisesti. Testaajien tulisi pystyä arvioimaan esimerkiksi toimiiko

kyselyn vastausvaihtoehdot ja ovatko kysymykset ja vastausvaihtoehdot selkeitä. Olisi hyvä arvioida myös puuttuuko kyselylomakkeesta esimerkiksi jokin tutkimusongelman selvittämistä vastaava olennainen kysymys. (Vilkkä 2015, 108.) Esitestauksessa selvisi kyselyyn liittyviä puutteita, jotka korjattiin ennen kyselyn lähettämistä kohderyhmälle.

Kyselylomakkeen lisäksi tehtiin saatekirje, jossa haluttiin motivoida vanhempia vastaamaan kyselyyn. Saatekirjeeseen liitettiin myös internetlinkki, jossa pääsi vastaamaan kyselyyn internetissä. Wiitaunionin varhaiskasvatusjohtajat jakoivat saatekirjeet sekä paperiset lomakkeet kaikille Wiitaunionin alueen varhaiskasvatusta käyttävälle yksiköille, joista jaettiin kyselylomakkeet eteenpäin vanhemmille. Kyselyyn saatiin vastauksia melko vähän ensimmäisen kahden viikon aikana, jolloin kyselyyn oli aikaa vastata. Tästä johtuen kyselystä päätettiin järjestää toinen kierros. Kohderyhmälle kirjoitettiin uusi saatekirje motivoimaan vanhempia vastaamaan. Wiitaunionin alueen varhaiskasvatusjohtajat lähettivät nämä eteenpäin vanhemmille. Uusintakierroksella oli jälleen kaksi viikkoa aikaa vastata. Kyselyyn vastasi vain muutama vanhempi lisää.

5.4 Aineiston analysointi

Kyselytutkimuksen analysointivaihe on yksi tärkeä opinnäytetyön prosessin vaiheista. Opinnäytetyössä tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, joka sisälsi strukturoituja kysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Nämä seikat tuli ottaa huomioon suunnitellussa analysointivaihetta. Webropol-ohjelmalla tehdyt strukturoidut kysymykset ja niiden vastaukset voitiin analysoida samalla ohjelmalla. Kyselytutkimukseen oli mahdollista vastata myös paperisena versiona, joten saimme paljon myös paperisia vastauksia. Paperiset vastaukset laitettiin myös Webropol-ohjelmaan. Näin saatiin analysoitua yhden ohjelman avulla kaikki strukturoidut vastaukset. Webropol-ohjelma mahdollisti tulosten siirtämisen Microsoft Word-ohjelmaan, josta saatiin yhteensä 9 sivua tuloksia. Näiden ohjelmien avulla strukturoitujen kysymysten analysointi onnistui hyvin. Lisäksi jokainen kyselylomake tulostettiin erikseen Microsoft Word-ohjelman

kautta ja numeroitiin, jotta vastaukset pystyttiin erottelemaan ja esittämään luotettavammin. Strukturoitujen vastausten esittämiseen käytettiin hyödyksi taulukoita, jotka selkeyttävät lukijalle vastausten lukemista.

Opinnäytetyön analysoinnissa käytettiin kuvailevaa tilastoanalyysiä strukturoitujen kysymysten esittämisessä ja analysoinnissa. Tilastoanalyysissä pyritään tiivistämään sekä kuvailemaan useamman määrällisen muuttujan yhteisvaihtelua tai tiivistämään jonkin määrällisen muuttujan jakaumaa kuitenkin tekemättä yleistyksiä tulosten perusteella. Opinnäytetyössä esitettiin vanhempien mielipiteitä esimerkiksi frekvenssien avulla ja pyrittiin kuvailemaan muuttujien eli vanhempien mielipiteitä eri kysymyksistä. (Tilastollinen päättely 2004.)

Strukturoitujen kysymysten esittämisessä tärkeänä osana ovat frekvenssit, jotka kuvaavat esiintymiskertojen lukumäärää. Frekvensseillä voidaan kuvata siis erityyppisiä havaintoja aineistossa. Tässä tutkimuksessa tutkimustuloksia esittäessä käytettiin frekvenssejä kuvaamaan kuinka monta vanhempaa oli missäkin kysymyksessä mitään mieltä. (Vilka 2007, 121.) Frekvenssijakauma eli suora jakauma on taas ensimmäinen esittämistapa muuttujan jakaumalle. Suora jakauma muodostuu muuttujan eriarvoista ja frekvensseistä jotka liittyvät niihin. Tutkimuksessa tuloksia esitetään frekvenssijakauman avulla. (Frekvenssijakauma, keski- ja hajontaluvut 2014.)

Sisällönanalyysia käytettiin kyselytutkimuksen avointen kysymysten analysoinnissa. Se on tyypillinen tapa analysoida avoimien kysymysten vastauksia. Sisällönanalyysissä aineistoa käsitellään niin, että se pelkistää, tiivistää ja tuo esille aineiston sisältämän oleellisen tiedon. Sen tarkoituksena on muodostaa yhteys tutkimuksen aineistosta sen tuloksiin ja johtopäätöksiin. Sisällönanalyysin vaiheisiin kuuluvat analyysiyksikön valinta, aineistoon tutustuminen, puhtaaksikirjoitus, aineiston pelkistäminen ja koodaus sekä tiedon tiivistäminen ala- ja yläkategorioihin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123.)

Avointen kysymysten aineiston analysoiminen aloitettiin lukemalla kysymyksiin tulleet vastaukset. Avoimia kysymyksiä kyselylomakkeessa oli kaksi. Kehitysideoita käsittelevä kysymys keräsi 22 vastausta ja lasten mielipidettä käsittelevä kysymys 28 vastausta. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki kyselyyn vastaajat eivät vastanneet avoimiin

kysymyksiin laisinkaan. Webropol- ohjelman kautta tulleet avoimet vastaukset tuotiin Microsoft Word- ohjelmaan, josta muodostui yhteensä 2 sivua. Aineistoon tutustumisen jälkeen lähdettiin etsimään samojen teemojen ympärille kerääntyviä vastauksia ja alettiin niputtaa vastaukset omiin lokeroihinsa. Aineiston tutustumisen ohessa huomasi, että vastaukset jakautuvat tiettyjen teemojen ympärille ja käsittelevät muutamia samoja aiheita. Koska avoimen kysymyksen vastauksia oli kokonaisuudeltaan niin vähän, niitä ei tarvinnut koodata.

Molemmista kysymyksistä etsittiin yhdistävät teemat, jotka yhdistivät vastauksia. Kehitysideoihin liittyvät vastaukset jaettiin neljän eri teeman ympärille, joita ovat lapsen huomioiminen, kasvatusyhteistyö, varhaiskasvatusympäristö sekä resurssitekijät. Lasten mielipidettä koskevat vastaukset jaettiin neljään eri teemaan, joita olivat kaverit, henkilökunta, leikkimahdollisuudet sekä varhaiskasvatusympäristön viihtyvyys ja turvallisuus. Vastauksia käsiteltiin näiden eri teemojen kautta.

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä on tärkeää kiinnittää huomiota eettisyyteen ja luotettavuuskysymyksiin. Eettisyyttä ja luotettavuutta pohdittaessa puhutaan usein luotettavuuden sekä pysyvyyden toteutumisesta. Reliabiliteetti tarkoittaa mittaustuloksen toistettavuutta. Mikäli tutkimuksen kaikki vaiheet voidaan toistaa ja voidaan saada samoja tuloksia uudelleen mittaamisen jälkeen, puhutaan reliabiliteetin toteutumisesta. (Vilka 2007, 149-154.) Tämän opinnäytetyön jokainen prosessivaihe voidaan toistaa uudelleen ja sen avulla saada vastaukset joita voidaan verrata keskenään. Vastaukset eivät voi olla kuitenkaan täysin samanlaisia, jos verrataan esimerkiksi kahden eri vuoden asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksia. Tyytyväisyyteen voivat vaikuttaa pienimmätkin muutokset varhaiskasvatusympäristössä. Reliabiliteetti toteutuu ainakin osin tässä työssä. Reliabiliteettiä voi tässä tutkimuksessa vaikuttaa esimerkiksi vanhempien mielipiteiden muuttuminen pienellä ajalla, joka vaikuttaa suoraan mittaustulosten pysyvyyteen samana.

Toinen luotettavuutta mittaava tekijä on validiteetti. Validiteetti kertoo tutkimuksen pätevydestä ja kertoo mittaako tutkimukseen valmistettu mittari oikeaa asiaa. Mittari on validi, mikäli se mittaa sitä, mitä pitääkin. (Vilka 2007, 149-154.) Tässä opin- näytetyössä tutkimustavaksi on valittu kyselylomake, jonka avulla on saatu vastaus tutkimuskysymykseen vanhempien tyytyväisyydestä varhaiskasvatuspalveluihin. Ky- selylomakkeen avulla on saatu monipuolisia vastauksia positiivisista negatiiviin kehi- tysideoihin asti. Saatujen vastausten perusteella ei käynyt ilmi tilanteita, että vas- taaja ei olisi ymmärtänyt mitä kysymyksellä haetaan. Kyselylomake esitettiin en- nen sen julkaisua, jonka avulla lomake tehtiin entistä ymmärrettävämmäksi.

Opinnäytetyön prosessissa tulee noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta vaativia toimintatapoja. Tieteellisen tutkimuksen tekemisessä tulee noudattaa hyvien tapojen mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedon- hankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimusten tulosten julkaisemisessa on noudatettava luonteeltaan avoimia työtapoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 24.) Opinnäytetyössä on toimittu edellä mainittuja eettisiä työtapoja noudattaen. Opinnäytetyön teoriaviitekehys on koostunut mahdollisimman tuoreista lähteistä ja lähteitä on käytetty asianmukaisesti hyväksi.

Opinnäytetyössä on otettava huomioon tietosuojaan liittyvät kysymykset. (Tutkimus- eettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.) Tutkimuksessa kyselylomake on suunniteltu niin, että vastaajat pysyvät nimettöminä eikä niistä selviä vastaajan identiteettiä. Ky- selylomake ei kysy vastaajan nimeä, sukupuolta tai muuta identiteettiin viittavia ky- symyksiä. Paperiset vastaukset on palautettu suljetuissa kirjekuorissa palautuslaatik- koon, joten kukaan ei ole päässyt näkemään mitä kukin vastaaja on vastannut. Van- hemmalla oli oikeus päättää, haluaako osallistua asiakastyytyväisyyskyselyyn. Lisäksi opinnäytetyötekijät ovat käsitelleet ja säilöneet kyselylomakkeet luottamuksellisesti sekä opinnäytetyöprosessin päätyttyä hävittäneet lomakkeet asianmukaisesti.

Opinnäytetyö toteutettiin parityönä. Kahden opinnäytetyöntekijän subjektiivisen ko- kemuksen perusteella parityö lisäsi opinnäytetyön luotettavuutta, sillä kahden ihmi- sen kriittinen asioista keskusteleminen antaa uusia näkökulmia tutkittavasta ai- heesta. Näin ollen opinnäytetyöstä saatiin eettisesti parempi.

6 Tutkimustulokset

6.1 Esitiedot

Tutkimukseen vastanneita oli yhteensä 45 henkilöä. Wiitaunionin alueella perheitä oli yhteensä 200 ja lapsia 258. Kyselystä ei selviä vastasiko vanhempi lapsikohtaisesti kyselyyn vai perhekohtaisesti niin, että vanhempi vastasi esimerkiksi kahden lapsensa puolesta samalle lomakkeelle.

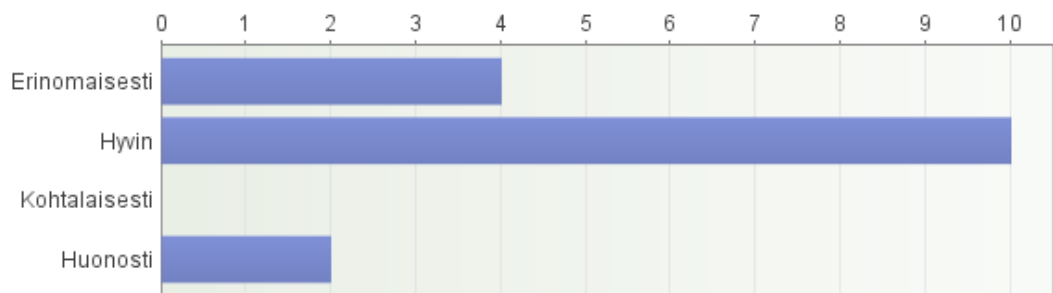
Varhaiskasvatusta käyttävien vanhempien lapset olivat monen ikäisiä. 1-vuotiaita kaksi lasta, 2-vuotiaita kuusi lasta ja 3-vuotiaita 11 lasta, 4-vuotiaita 12 lasta, 5-vuotiaita 13 lasta ja 6-vuotiaita yksi lapsi. Vastaajien lapset olivat olleet hyvin eripituisia ajanjaksoja varhaiskasvatuksen piirissä. Lapsista viisi oli ollut varhaiskasvatuksessa 0–6 kuukautta, kuusi lasta oli ollut 7–12 kuukautta ja kymmenen lasta oli ollut 13–24 kuukautta. Lapsista 15 oli ollut taas 25–36 kuukautta ja yhdeksän lasta oli ollut varhaiskasvatuksessa yli kolme vuotta.

Vastaajista 32 käytti Viitasaarella olevia varhaiskasvatuspalveluja. Heidän lapsistaan 11 käytti Marjametsän päiväkotia ja viisi Miekkarinteen päiväkotia. Ryhmäperhepäivähoitoa käytti viisi ja perhepäivähoitoa 11 lasta. Vastaajista 13 käytti Pihtiputaan varhaiskasvatuspalveluja. Päiväkoti Onnimannia käytti viisi lasta, ryhmäperhepäivähoitoa käytti kahdeksan lasta ja perhepäivähoitoa yksi lapsi.

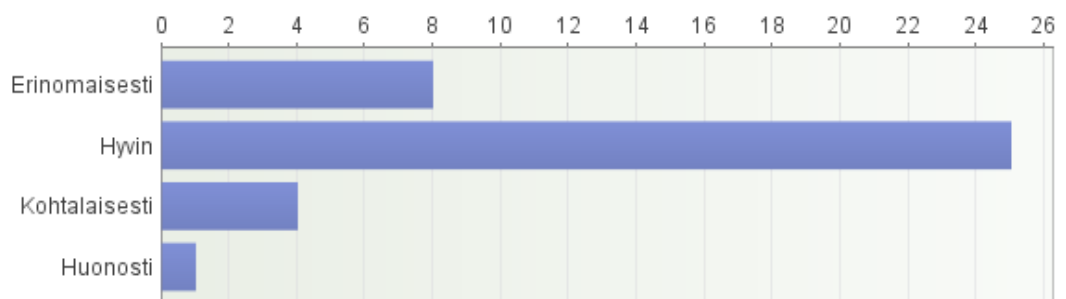
6.2 Varhaiskasvatusjärjestelmä

Varhaiskasvatusjärjestelmää arvioitaessa huomiota kiinnitettiin muun muassa vuorohoidon järjestämiseen Wiitaunionin alueella, sijais- ja varahoitojärjestelyjen toimivuuteen, tukitoimien järjestämiseen sekä varhaiskasvatustulosten laatuun vastaajien arvioimana.

Vastaajista 16 käytti vuorohoitoa omassa kunnassaan. Vanhemmista 62,5% oli sitä mieltä, että vuorohoitojärjestelyt toimivat Wiitaunionin alueella hyvin. Vastauksessa oli hajontaa ja 12,5% vanhemmista vastasi vuorohoitojärjestelyt huonoksi. (Kuvio 2.) Vanhemmista 38 vastasi kysymykseen, miten sijais- ja varahoitojärjestelyt toimivat varhaiskasvatuksessa. Myös tämä kysymys aiheutti hajontaa ja 65,8% vanhemmista vastasi sijais- ja varahoitojärjestelyjen toimivan hyvin, kun taas 10,5% vanhemmista vastasi niiden toimivan kohtalaisesti. (Kuvio 3.)

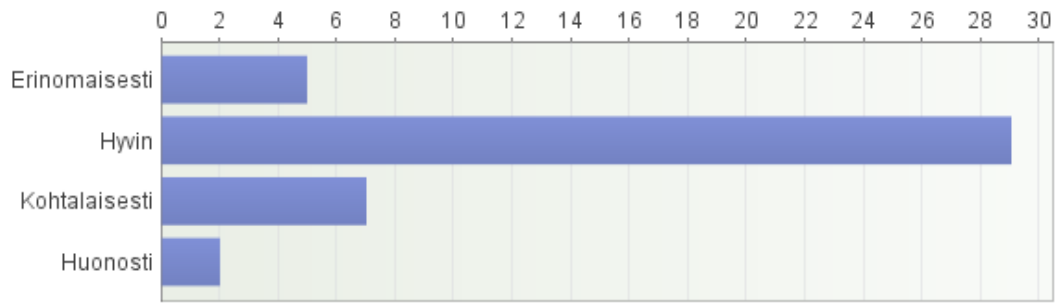

Kuvio 2 Vastaajien arvio vuorohoidon järjestämisestä omassa kunnassaan

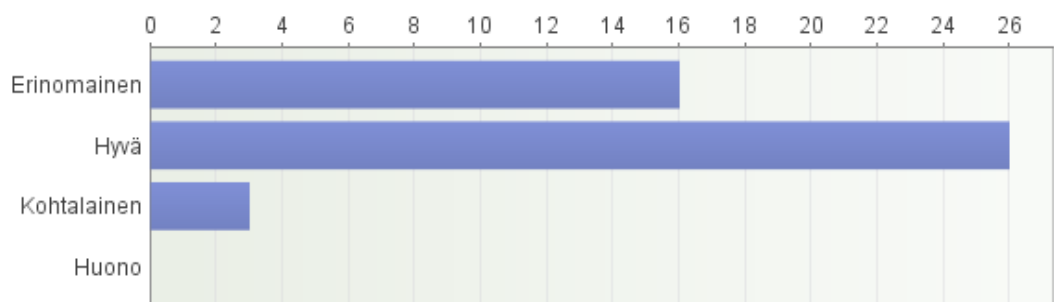

Kuvio 3 Sijais- ja varahoitojärjestelyjen toimivuus varhaiskasvatuksessa

Vastaajista 43 vastasi kysymykseen, miten lasten eri tukitoimet on järjestetty omassa kunnassa. Suurin osa 67,4% vastasi tukitoimien järjestämisen hyväksi, mutta 4,7% vastaajista koki järjestelyt myös huonoksi ja 16,3% kohtalaiseksi. (Kuvio 4.) Varhaiskasvatuspalveluiden laatua käsittelevä kysymys sai 45 vastausta, joiden pohjalta tyytyväisyys laatuun on hyvää (57,8%) (Kuvio 5).

Kuvio 4 Vastaajien arvio eri tukitoimien järjestämisestä omassa kunnassaan

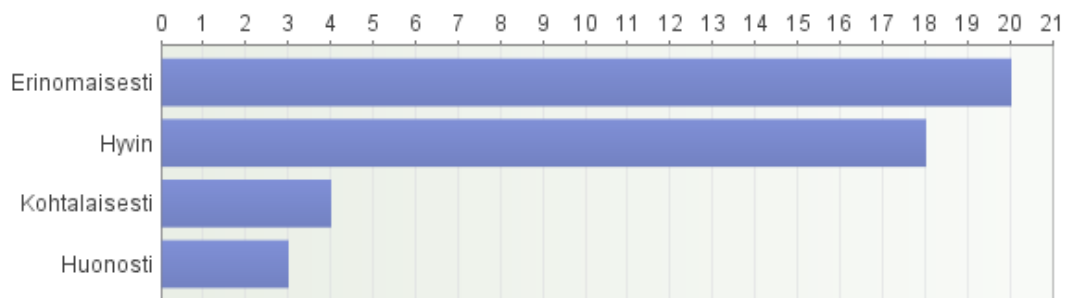
Kuvio 5 Vastaajien arvio oman kuntansa varhaiskasvatuspalveluiden laadusta

6.3 Varhaiskasvatuksen toteutuminen

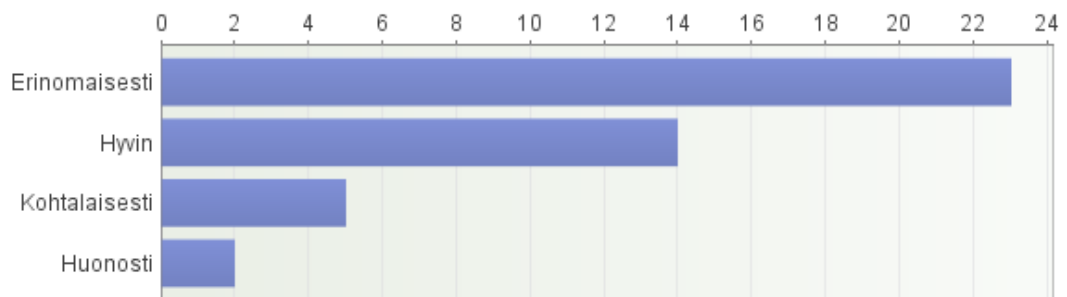
Kyselytutkimuksessa käsiteltiin varhaiskasvatuksen toteutumista seuraavien teemojen mukaan: kasvatusyhteistyö, osallisuus, varhaiskasvatusympäristö sekä lapsen hoito ja huomiointi.

Kaikki vanhemmat vastasivat varhaiskasvatuksen alussa hoitopäivien sujumiseen liittyviin tärkeitä asioita käsittelevään kysymykseen, vanhempien huomioon ottamista sekä kuulluksi tulemistä käsittelevään kysymykseen sekä kasvatusyhteistyön toimivuutta käsittelevään kysymykseen. Näissä kaikissa kysymyksissä tyytyväisyys oli hyvää tai jopa erinomaista. Vanhemmista 44 arvioi kasvatuskeskusteluiden sujuvuuden henkilökunnan kanssa. Heistä 59,1% koki kasvatuskeskustelut erinomaisena.

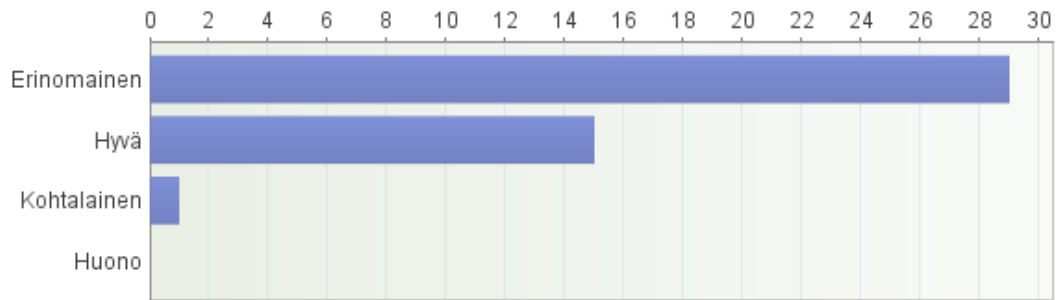
Kaikki vastaajat arvioivat varhaiskasvatuspaikan asioiden tiedonkulun heille ja vastaajista 44 arvioi, miten heidät ja heidän lapsensa otetaan huomioon lapsen tulo- ja hakutilanteissa. Molemmissa kysymyksien vastauksissa oli hajontaa. Kysymys, joka käsittelee varhaiskasvatuspaikan tiedonkulkua vanhemmille, erinomaisesti vastasi 44,5%, kohtalaisesti 8,9% ja huonosti 6,7%. (Kuvio 6.) Kysymyksessä, miten vanhempi ja hänen lapsensa otetaan huomioon tulo- ja hakutilanteissa 52,3% vastaajista vastasi erinomaisesti, 11,4% kohtalaisesti ja 4,6% huonosti (Kuvio 7). Kaikki vastaajat arvioivat luottamustaan lastaan hoitavaan henkilökuntaan. Vanhempien luottamus henkilökuntaan oli suurimmaksi osaksi erinomainen. (Kuvio 8.)

Kuvio 6 Varhaiskasvatuspaikan tiedonkulku vastaajille

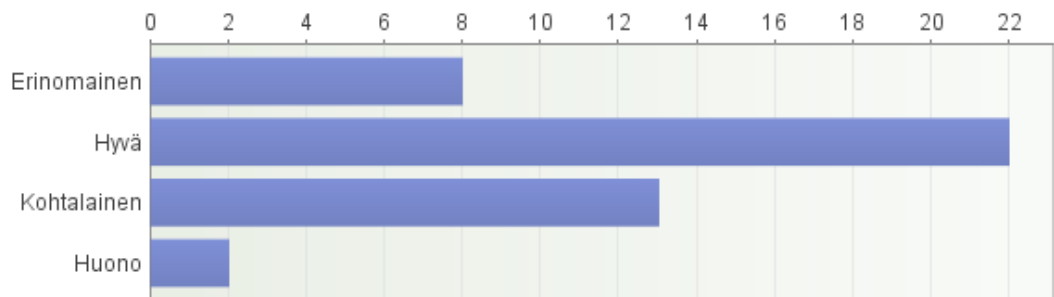

Kuvio 7 Vastaajien arvio miten heidät otetaan huomioon lapsen tulo- ja hakutilanteissa

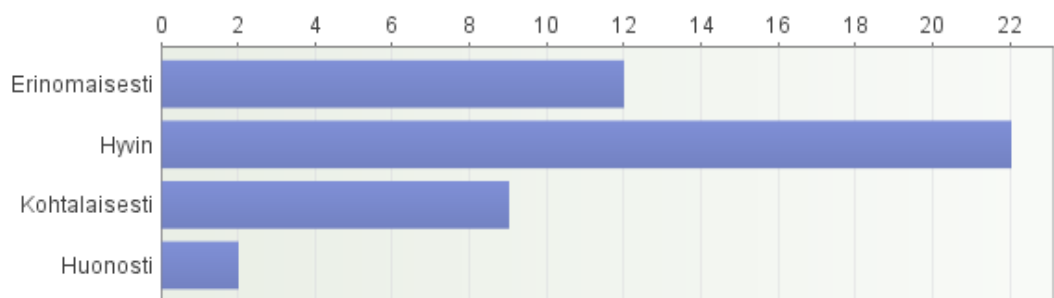

Kuvio 8 Vastaajien luottamus lastaan hoitavaan henkilökuntaan

Kaikki vastaajat arvioivat osallisuutensa varhaiskasvatustyksikön toimintojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä mahdollisuuteen vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan ja sisältöihin. Vanhemmista 48,9% koki mahdollisuutensa vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan ja sisältöihin hyväksi ja 28,9% kohtalaiseksi. (Kuvio 8.) Vanhemmista 48,9% koki myös hyväksi mahdollisuuden osallistua toimintojen suunnitteluun, toteutumiseen ja arviointiin, kun taas 20% vanhemmista vastasi edellä mainitun olevan kohtalaista ja 4,5% huonoa.

Kuvio 9 Vastaajien arvio mahdollisuudesta vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan ja sisältöihin

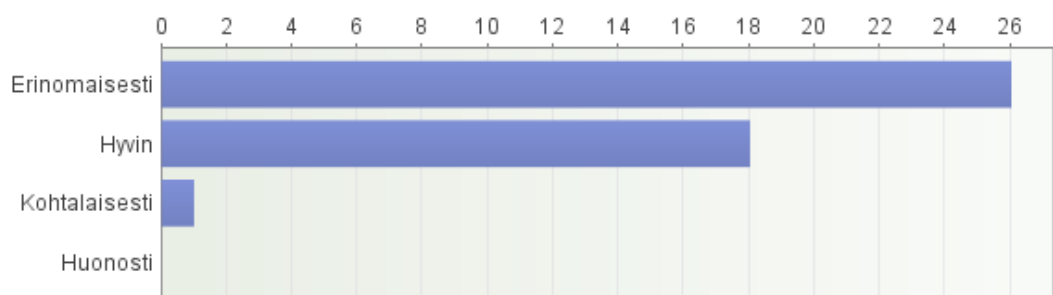

Kuvio 10 Vastaajien osallisuus varhaiskasvatustyksikön toimintojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

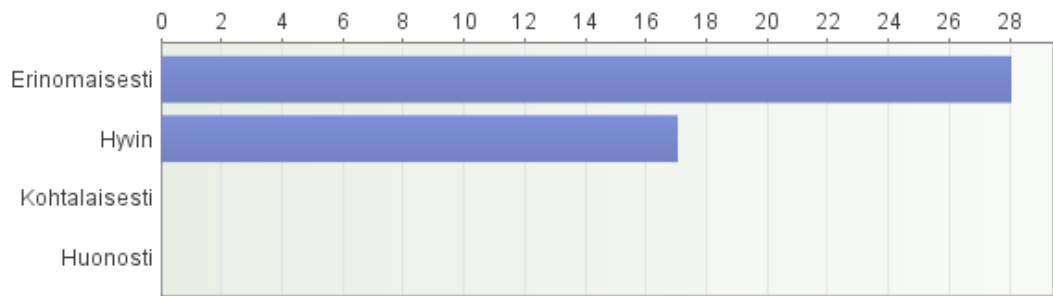
Kaikki vastaajat (45) vastasivat kysymyksiin, jotka käsittelivät varhaiskasvatuksen tilojen soveltuvuutta lasten oppimisympäristö ajatellen sekä toiminta- ja leikkimahdollisuuksien monipuolisuutta varhaiskasvatuksessa. Vastaajista 62,2% oli sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen tilat ovat erinomaisesti soveltuvia ja 55,6% ajattelivat toiminta- ja leikkimahdollisuuksien olevan eriomaisia sekä 35,6% hyviä.

Kaikki vastaajat arvioivat miten heidän lapsensa erityistarpeet on otettu huomioon. Vastaajista 48,9% oli sitä mieltä, että ne on otettu huomioon erinomaisesti ja 46,7% oli sitä mieltä, että hyvin. Vastaajista kaikki arvioivat myös kysymyksen, saako heidän lapsensa tarpeeksi yksiköllistä huomiota varhaiskasvatuspaikan työntekijöiltä. Vastaajista 46,7% oli sitä mieltä, että lapsi saa hyvin yksiköllistä huomiota ja 11,1% kohtalaisesti.

Kaikki 45 vanhempaa arvoivat lapsensa viihtyvyyttä varhaiskasvatuksessa. Tässäkin kysymyksessä vallitsevana mielipiteenä oli erinomainen (57,8%) ja hyvä (40%). (Kuvio 11.) Kaikki vanhemmat arvioivat myös lapsen perushoidon sujuvuutta ja 62,2% koki sen sujuvan erinomaisesti. (Kuvio 12).

Kuvio 11 Lapsen viihtyvyys varhaiskasvatuksessa

Kuvio 12 Lapsen perushoidon sujuvuus

6.4 Varhaiskasvatuspalveluiden kehitysideat

Asiakastyytyväisyyskyselyn avoimeen kysymykseen, joka käsitteli palveluiden kehitysideoita, saatiin yhteensä 22 vastausta. Avoimessa kysymyksessä vastaajat saivat kertoa, mitä kehitys- tai muutostietoja heillä olisi liittyen Wiitaunionin varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiselle. Avoimeen kysymykseen tulleiden vastausten perusteella löydettiin 4 yhteistä teemaa, joihin vastaukset pääasiassa jakautuivat. Neljä eri teemaa ovat lapsen huomioiminen, kasvatusyhteistyö, varhaiskasvatusympäristö sekä resurssitekijät.

Vastauksista neljä koski lapsen huomiointiin liittyvää asiaa. Vastauksissa toivotaankin henkilökunnan kiinnostavan enemmän huomiota lapseen varhaiskasvatukseen arjessa.

”Enemmän huomiota tulo/hakutilanteisiin! Osa henkilökunnasta on kiinnostuneempi muista asioista (kuten kahvin laadusta) kuin lapsen vastaanottamisesta hoitoon. Varsinkin jos lapsen tulo on ulkoiluaikaan. Muutaman kerran on kolmekin hoitajaa vain jutellut keskenään eikä ketään tunnu kiinnostavan kuka on tulossa. Lapsi on vain jätettävä yksin etsimään seuraa. Se tuntuu pahalta molemmista, koska erotilanne on lapselle muutenkin ahdistavaa.” (V10)

Kolme vastaajaa toivoisi varhaiskasvatushenkilökunnalta parannusta kasvatusyhteistyöhön liittyvissä asioissa. Erityisesti vastauksien perusteella muun muassa tiedonkulku kodin ja varhaiskasvatusyksikön välillä on toisinaan heikkoa ja siihen toivottaisiinkin parannusta. Lisäksi vanhemmat toivovat, että päivittäiset kohtaamiset haku-

/tulotilanteissa olisivat sujuvampia. Vanhemmat kokevat toisinaan tietojen lapsen päivästä ja hoidon sujumisesta hyvin vähäiseksi sekä pinnalliseksi. Yhden vastauksen perusteella henkilökunta ei pahimmillaan tiedä lapsen päivästä mitään, joten ei voi myöskään kertoa tietoja lapsen päivästä vanhemmalle.

”Kommunikointi vanhempien kanssa (tulo/hakutilanteet) sujuvammiksi. Tieto lapsen päivästä ja hoidon sujumisesta on vähäistä. Kysyttäessä saa vastauksen, hyvin menee.” (V5)

Kolmen vastaajan kehitysideat liittyivät varhaiskasvatusympäristöön. Vastaajat toivoivat, että varhaiskasvatusympäristö tarjoaisi enemmän leikin ja liikunnan mahdollisuuksia. Lisäksi varhaiskasvatusympäristöltä toivotaan enemmän suvaitsevaisuuden, monikulttuurisuuden sekä kiusaamisen käsittelyä. Monet vastaajat painottaisivat varhaiskasvatuksessa enemmän pedagogiikkaa ja toivoisivat, että pedagoginen ulottuvuus näkyisi myös vanhemmille.

”Tilaa leikkiä ja olla.” (V26)

Suuri osa kehitysideoista käsitteli resurssitekijöihin liittyviä ajatuksia. Vastaajat toivoivat Wiitaunionin säilyttävän nykyisen henkilökuntamääränsä tai jopa vielä lisäävänsä sitä. Vastauksista selviää myös, että Viitasaarelle toivottaisiin omaa puheterapeuttia. Lisäksi toivotaan pienten hoitoryhmien sekä hoitopaikkojen säilymistä. Näin voisi mahdollistaa yksilöllisen huomioinnin jatkossakin. Muutama vastaaja kiinnitti huomionsa varhaiskasvatuksen hinnoitteluun ja toivoikin siihen joustavuutta, ottaen huomioon paremmin vanhempien lyhyetkin vapaat.

”Enemmän henkilökuntaa, jotta pienryhmät, yksilöllinen ohjaus ja vahvuuksien ja heikkouksien huomioiminen onnistuisi paremmin.” (V17)

Kehitysideoihin liittyvä avoin kysymys keräsi yhteensä kuusi vastausta, jossa vastaaja vastasi ”en osaa sanoa” tai kehitysideoita ei ole.

6.5 Lasten mieleinen hoitopaikka

Vastaajista 28 vastasi toiseen asiakastyytyväisyyskyselyn avoimeen kysymykseen, jossa kysyttiin mikä on lasten mielestä hyvä hoitopaikka. Vastauksista kävi ilmi, että osa vanhemmista oli kysynyt lapsilta mielipiteen, mutta joissakin huomasi, että vastaus oli vanhemman mielipide lapsen mielipiteestä. Kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa lastenkin mielipidettä siitä, millainen heidän mielestään hyvän hoitopaikan kuuluisi olla ja mitenkä nykyiset varhaiskasvatuspaikat voisivat kehittää toimintaansa niin, että lapset viihtyisivät niissä. Kysymyksen vastauksia analysoidessa kysymykseen saadut vastaukset jaettiin eri teemojen perusteella. Vastauksista löytyi neljä eri teemaa, jotka olivat kaverit, henkilökunta, leikkimahdollisuudet sekä varhaiskasvatusympäristön viihtyvyys ja turvallisuus.

Kysymykseen vastanneista kahdeksan kertoi lapsen mielestä hyvän hoitopaikan olevan sellainen, jossa lapsella on kavereita. Hyvässä hoitopaikassa kaverit ovat kivoja ja heidän kanssaan on kiva leikkiä sekä kokeilla uusia asioita. Kavereiden kanssa on myös oltava paljon tekemistä yhdessä.

”Leikkikaverit ja paljon tekemistä” (V11)

Vastauksissa kuudessa nousi ilmi henkilökunnan tärkeys. Lasten mielestä hyvässä hoitopaikassa on oltava mukavat hoitajat.

”Mainitsi nimeltä nykyisen perhepäivähoitajan”(V20)

Kysymykseen tulleista vastauksista 13:ssa lapsille tärkeänä asiana hoitopaikassa nousivat hyvät leikkimahdollisuudet. Vastauksissa nousi se, että lapset saavat oikeuden leikkiä sekä leikkitilat ja lelut ovat kivoja. Lapsilla on oltava tilaa leikkiä ja leikeissä kukaan ei kiusaa toisia. Vastauksissa nousi myös, että leikkimahdollisuuksien on oltava monipuolisia ja lapset olivat kertoneet myös kehitysehdotuksia niihin. Esimerkiksi lasten mielestä olisi saatava ruutuhyppelymahdollisuus hoitopaikan pihalle sekä niin paljon keinoja, että kaikki mahtuisivat kerralla keinumaan.

”Paikka jossa voi leikkiä frozenia ja kotileikkejä.” (V33)

Kysymykseen tulleissa vastauksista nousi ilmi varhaiskasvatusympäristön viihtyvyys ja turvallisuus. Vastaajista yhdeksän kommentissa tuli ilmi niiden tärkeys. Lapsien mielestä hyvä hoitopaikka on sellainen, joka on turvallinen ja toiminnallinen. Hoitopaikassa ei kiusata ja lapsi uskaltavaa olla oma itsensä. Lisäksi hyvässä hoitopaikassa lapsi saa tarvitsemansa huomion ja sylin.

”Hyvä hoitopaikka on kuin mummola.” (V19)

Kysymykseen vastaajista kolme ei osannut tai halunnut vastata kysymykseen. Lapsi oli liian pieni vastaamaan kysymyksen eikä osannut vielä itse kertoa, mikä on hänen mielestään hyvä hoitopaikka. Lisäksi yksi vastaajista arvioi kysymyksen turhuutta, koska hänen mielestään vanhempi todennäköisesti vastaa kyselyyn lapsen ollessa muualla eikä näin ollen saa lapsen mielipidettä kysymykseen.

7 Pohdinta

7.1 Tutkimustulosten tarkastelua

Tutkimustuloksien perusteella näkemys on, että Wiitaunionin alueen varhaiskasvatustalveluihin ollaan perustyytyväisiä. Vastauksia saatiin kuitenkin aika vähän verrattuna todelliseen perheiden lukumäärään. Tämä täytyy ottaa huomioon tutkimuksen luotettavuudessa. Viitasaarelta saatiin kerättyä vastauksia yhteensä 32 ja Pihtiputaalta 13 vastausta. Näitä vastauksia ei voi liikaa yleistää Viitasaaren ja Pihtiputaan alueella, koska vastauksia on vähän verrattuna kummankin kunnan perheiden kokonaismäärään, joka on Pihtiputaalla 83 ja Viitasaarella 117. Pihtiputaalla perhepäivähoidon tyytyväisyyteen saatiin yksi vastaus, joka ei kerro todellista tyytyväisyyttä perhepäivähoitotalveluihin kunnassa. Viitasaarella taas perhepäivähoidosta ja ryhmäperhepäivähoidosta saatiin hyvin vastauksia, mutta koska vastauksia ei eritellä Viita-

saaren ja Pihtiputaan palveluiden osalta ei voida tietää todellista tyytyväisyyttä Pihtiputaan osalta. Muihin palvelumuotoihin saatiin kohtuullisen tasaisesti vastauksia, jotenka vastauksia voidaan yleistää enemmän kummankin kunnan osalta.

Yleiskatsaus varhaiskasvatusjärjestelmästä on hyvä, mutta vastauksissa on myös paljon hajontaa. Vastaajat kokevat vuorohoitojärjestelmässä, eri tukitoimien järjestämisessä sekä sijais- ja varahoitojärjestelyjen toimivuudessa puutteita. Varhaiskasvatuslaki velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestämistä kokopäiväisesti, mikäli se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia, taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 12 §). Wiitaunionin täytyy noudattaa varhaiskasvatuslain määrittämää linjaa.

Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että kasvatusyhteistyöhön, varhaiskasvatuksen aloittamiseen, kasvatuskeskusteluihin, tiedonkulkuun, luottamukseen lasta hoitavaan henkilökuntaan, työntekijöiden ammattitaitoisuuteen ja helposti lähestyttävyyteen sekä vanhemman huomioon ottamiseen lapsen tulo- ja hakutilanteissa on hyvä tai erinomainen. Osa vastaajista kuitenkin koki edellä mainitut kohtalaiseksi tai huonoksi. Tämä tyytymättömyys näkyi edellä mainittuihin asioihin myös vanhempien kehitysehdotuksissa avoimissa kysymyksissä. Vanhemmat haluavat, että varhaiskasvatushenkilökunta kiinnittäisi enemmän huomiota lasten haku- ja tulotilanteisiin, sillä vanhempien, lasten sekä hoitajien välinen tietojen vaihto lapsen päivästä ei ole aina riittävää. Samoin tiedonkulku varhaiskasvatuspaikan ja perheen välillä on vanhempien mielestä välillä puutteellista ja vanhemmat toivoisivatkin parempaa tiedonkulkua esimerkiksi tulevista asioista varhaiskasvatuspaikassa. Varhaiskasvatusta on veloitettu ottamaan vanhemmat kasvatusyhteistyön ajatuksen kautta mukaan palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että vanhemmat kokevat kasvatusyhteistyön varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa toimivaksi. (Kronqvist & Jokimies 2008, 15.)

Tyytyväisyys osallisuuteen varhaiskasvatuspalveluissa antoi paljon hajontaa. Osa vastaajista on tyytymättömiä osallisuuteen liittyvissä kysymyksissä ja vastasikin, että varhaiskasvatusyksiköiden toimintojen suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi on huonoa samoin kuin heidän mahdollisuutensa vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan

ja sisältöihin. Vastaus keräsi myös paljon hyviä vastauksia, joten tästä voi päätellä, että vastaajat kokevat osallisuuden varhaiskasvatuspalveluihin eriarvoiseksi. Niin kuin lasten myös vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa pidetään erityisen tärkeänä ja sen koetaan olevan varhaiskasvatuksen laatua edistävä tekijä. Vanhempien osallisuutta voidaan toteuttaa usealla tavalla. Vanhemmat voivat olla yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa oma-aloitteisesti tai varhaiskasvatus voi tukea vanhempia ottamaan kantaa lastensa kasvattamiseen yhteistyössä ammattikasvattajien kanssa. Vanhempien mielipiteiden selvittäminen sekä kuuntelu ovat yksi osa laadukasta varhaiskasvatusta. Tällaisella asiakastyytyväisyyskyselyllä voidaan selvittää vanhempien mielipiteitä ja parantaa näin heidän osallisuuttaan varhaiskasvatuksessa. (Kronqvist & Jokimies 2008, 15.)

Varhaiskasvatusympäristöön ollaan melko tyytyväisiä, mutta kaikki aihealueeseen liittyvät kysymykset keräsivät kuitenkin muutamia kohtalaisia mielipiteitä. Kehitysideoissa nousi ilmi vanhempien toive, että lapsilla olisi mahdollisuus enemmän leikkiä ja ihan vain olla. Osista vastauksista huokui siis tilan puute. Varhaiskasvatusyksiköissä voisi kehitysideoiden mukaan kiinnittää enemmän huomiota myös kiusaamisen ehkäisyyn sekä turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön.

Lapsen hoito ja huomiointi koetaan vastaajien kesken erinomaiseksi ja hyväksi. Avomissa kysymyksissä nousi esiin lapsien tyytyväisyys varhaiskasvatuspaikkoihin. Kehitysideoissa pyydetään Wiitaunionilta huomiota ryhmäkokoihin, jotta muun muassa lapsen yksilöllinen huomiointi ei kärsisi. Vastaajat toivovat suoraan myös enemmän henkilökuntaa, jotta yksilöllinen ohjaus ja lapsen vahvuuksien ja heikkouksien huomiointi onnistuisi.

Vastauksia voidaan käsitellä laatutekijöiden kautta. Laatutekijät jaetaan puitetekijöihin, välillisiin tekijöihin, prosessitekijöihin sekä vaikuttavuustekijöihin.

Puitetekijöihin kuuluvat tilojen toimivuus, ihmissuhteiden pysyvyys sekä psyykinen ja fyysinen turvallisuus. Vastauksissa nousi esiin muun muassa tilan puute sekä tarve kiinnittää enemmän huomiota turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön. Lasten psyykkiseen turvallisuuteen voisi lisäksi kiinnittää huomiota muutamien tekojen kautta, kuten esimerkiksi keskustella lasten kanssa enemmän kiusaamisesta, joka on

suuri tekijä lapsen psyykkisen turvallisuuden ja terveyden tukemisessa. Muut puitte-
kijät vastausten mukaan olivat hyvää tai jopa erinomaista. Välillisiin tekijöihin kuulu-
vat johtajuus, vasutyöskentely, henkilöstön osaaminen, työyhteisö ja tiedonkulku
sekä henkilöstön ja vanhempien kasvatusyhteistyö. Tästä osa-alueesta saatiin paljon
hajontaa sisältäviä vastauksia. Näistä suurimmiksi huomioitaviksi asioiksi nousi van-
hempien tyytymättömyys tiedonkulkuun varhaiskasvatuspaikan sekä kodin välillä. Li-
säksi vanhemmat kokivat, että lapsen tulo- ja hakutilanteet vaativat muutosta. Van-
hemmat kokevat, että eivät saa aina tarpeeksi tietoa lapsen varhaiskasvatuspäivän
kulusta. Tyytymättömyys näistä asioista nousi sekä strukturoiduista kysymyksistä,
että avoimista kysymyksistä.

Prosessitekijöihin kuuluvat lasten keskinäinen vuorovaikutus, aikuinen-lapsi vuoro-
vaikutus, lapsilähtöisyys sekä lasten osallisuus. Vastauksien mukaan koetaan, että
lasten sekä työntekijöiden keskinäinen vuorovaikutus on hyvää ja erinomaista. Tämä
nousee ilmi avoimesta kysymyksestä, johon lapset itse ovat voineet ilmaista mieli-
piiteensä. Useassa vastauksessa korostetaan varhaiskasvatuspaikan lämminhenkisyyttä
sekä lapsen iloista asennoitumista itse varhaiskasvatuspaikkaan, että paikan työnteki-
jöihin, jotka tuntuvat lasten mielestä turvallisilta aikuisilta. Lapset arvostavat varhais-
kasvatuspaikassa omia kavereitaan, joiden kanssa on mukava touhuta. Strukturoitu-
jen vastausten mukaan lapsilähtöisyys sekä osallisuus Wiitaunionin alueella toteutu-
vat. Viimeisimpänä puhutaan vaikuttavuustekijöistä, johon kuuluvat lapsen kehitys ja
oppiminen, asiakastyytyväisyys sekä lapsen myönteiset kokemukset varhaiskasvatuk-
sesta. Tämän asiakastyytyväisyyskyselyn osalta vaikuttavuustekijät ovat erittäin posi-
tiivisia, sillä päällimmäisenä ajatuksena kyselyn vastauksista huokuu tyytyväisyys sekä
myönteiset kokemukset. Jotain lisähuomiota vaikuttavuustekijöihin liittyen kuitenkin
ilmeni ja muutamissa vastauksissa puhuttiinkin siitä, että esimerkiksi varhaiskasva-
tuspäivän pedagoginen toiminta ei näy vanhemmille millään tavalla. Vastauksista kui-
tenkaan ei selvinnyt, että tarkoittaako vastaaja, että pedagogista dokumentointia ei
tarpeeksi toteuteta varhaiskasvatuspaikassa, vai sitä, että pedagogisen toiminnan to-
teuttamisen vähyyttä näkyy lapsen kehityksessä ja oppimisessa.

Ensisilmäys strukturoiduista tutkimuskysymyksistä antaa sellaisen kuvan, että Wii-
taunionissa varhaiskasvatuspalveluihin ollaan todella tyytyväisiä. On kuitenkin hyvä,

että kyselytutkimuksessa on annettu vastaajille mahdollisuus kertoa myös mielipiteitään avoimien kysymysten kautta, koska näistä huomaa vastaajien antavan rehellisemmin vastausta puitetekijöistä. Tämä saa aikaan sen, että asiakastyytyväisyyskysely antaa puitetekijöitä, mihin Wiitaunioni voi tarttua. Täytyy kuitenkin muistaa, että vastauksia ei voi täysin yleistää vastauksien vähyyden vuoksi.

Valtakunnallisella tasolla varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyys on huippuluokkaa yksityisellä sekä julkisella puolella. Vuonna 2017-2018 Hyvinvointialan liiton tilaama julkista sekä yksityistä varhaiskasvatusta koskeva haastattelu kertoo, että Suomessa julkinen varhaiskasvatus on saanut pisteiksi 80,1/100 vuonna 2018. Kansainvälisesti katsottuna Norjassa sama julkisen varhaiskasvatuksen pistemäärä oli vuonna 2017 78,9/100, Tanskassa pistemäärä oli vuonna 2017 74,2/100 sekä Ruotsissa samana vuonna 74,1/100. Tämä tutkimus kertoo, kuinka tyytyväisiä Suomessa varhaiskasvatukseen ollaan. Suomen tulos oli Pohjoismaiden paras (pl. Islanti.) Suomessa yksityisellä puolella asiakastyytyväisyys on julkistakin parempi ja siitä kertoo pistemäärä 81,9/100 vuonna 2018. Kansainvälisellä tasolla pistemäärät olivat; Tanska 83,5/100, Norja 80,1/100, Ruotsi 79,2/100 vuonna 2017. (Epsi rating 2018.)

7.2 Luotettavuuden tarkastelua

Opinnäytetyön luotettavuuteen sekä yleistettävyyteen vaikuttaa tutkimuksen alhainen vastausprosentti. Vastausprosentti oli perhekohtaisesti katsottuna 23 % ja lapsikohtaisesti 17%. Tällä tarkoitamme sitä, että vastasiko vanhempi samalla kyselylomakkeella esimerkiksi kahden varhaiskasvatusikäisen lapsen puolesta vai vain yhden varhaiskasvatusikäisen lapsen puolesta per kyselylomake. Tämä jää epäselväksi tehdyn tutkimuksen perusteella. Tutkimuksen perusteella ei voida kertoa suoraa vastausta Wiitaunionin varhaiskasvatuksen asiakkaiden tyytyväisyydestä saamaansa palveluun. Tulosten perusteella voidaan antaa vain viitteitä tyytyväisyydestä. Ensimmäisen kierroksen vähäisen vastausprosentin jälkeen järjestettiin toinen kyselykierros, jonka avulla vastauksia pyrittiin saamaan lisää. Kohderyhmää yritettiin tavoittaa ottamalla huomioon monia asioita vastaamiseen helppouteen liittyen. Kyselyyn vastaaminen oli nopeaa strukturoitujen kysymysten vuoksi ja lomakkeessa ei ollut kuin

kaksi avointa kysymystä, joihin vastaajan piti itse kirjoittaa. Lisäksi kyselyyn pystyi vastaamaan joko internetissä tai paperisella lomakkeella. Edellinen asiakastyytyväisyyskysely varhaiskasvatuspalvelua käyttäville tehtiin vuonna 2016. Silloin Viitasaarella vastausprosentti oli 59,2% ja Pihtiputaalla 38,7%. (Koljonen & Piispanen, 2018.)

Vastauksien vähäinen syy voi johtua monesta eri tekijästä. Järjestimme kyselyn juuri ennen kesälomien alkamista, joten ajankohta on voinut laskea vanhempien vastausinnostusta ja kysely on voinut unohtua kaiken muun kevätkiireen keskellä. Lisäksi jälkikäteen ajateltuna asiakastyytyväisyyskyselyä ei mainostettu tarpeeksi, joten voi olla, että vanhemmat eivät välttämättä ymmärtäneet, että juuri tämän kyselyn avulla he voivat vaikuttaa saamaansa palveluun. Vanhemmat eivät ehkä ottaneet kyselyämme tosissaan. Pohdimme myös, että voiko vähäinen vastausmäärä johtua osin vain vanhempien vähäisestä kiinnostuksesta ylipäänsä vastata kyselyihin ja pitävätkö he niitä turhina. Onko vanhemmilla sellainen kuva kyselyistä, etteivät he voi oikeasti senkään avulla vaikuttaa? Lisäksi mietimme ollaanko Wiitaunionin alueella niin tyytyväisiä varhaiskasvatuspalveluihin, että vanhemmilla ei synny tarvetta vaikuttaa kyselyn avulla palveluihin.

Asiakastyytyväisyyskysely keräsi Viitasaareltä enemmän vastauksia kuin Pihtiputaalta. Pohdimme, että olisiko Viitasaarella avattu uusi Marjametsän päiväkotitoiminta vaikuttanut Viitasaarelaisten innokkuuteen vastata kyselyyn sekä heidän mielipiteeseensä palveluiden tyytyväisyydestä. Tästä johtuen mietimme voiko Pihtiputaan asiakastyytyväisyyttä arvioida luotettavasti tämän kyselyn ja sieltä saadun vähäisen vastausmäärän perusteella.

Tutkimuksen eettisyyteen sekä luotettavuuteen on vaikuttanut myös kyselylomakkeen pätevyys. Luotettavuuteen vaikuttavia asioita ovat muun muassa, antaako kyselylomake sellaista tietoa, jota tutkimuksessa haetaan sekä ymmärtääkö vastaaja asettamat kysymykset oikein. Tämä vaikuttaa siihen, kuinka rehellisiä ja luotettavia vastauksia kyselylomake on antanut. Kyselylomakkeen luottamuskysymyksiksi nousi, että suurin osa kysymyksistä oli pakollisia vastattavia ja muutamalta vastaajalta tuli

palautetta siitä, että joutui pakosti vastaamaan kysymykseen, johon ei tiennyt vastausta. Kyselylomaketta olisi pitänyt vielä tarkemmin miettiä, koska vastaajalla pitäisi olla aina tietoa jokaisesta kysymyksestä, jotta osaa vastata kaikkiin kysymyksiin (Vilka 2015, 108).

Toinen luotettavuuskysymys liittyen kyselylomakkeeseen oli, kun vanhemmat eivät tienneet vastaavatko he yhdelle lomakkeelle yhden vai useamman lapsen puolesta. Tutkimusta analysoitaessa ei voi siis tietää vastasiko vanhempi yhden lapsen puolesta kyselylomakkeelle vai kaikkien lasten puolesta yhdelle kyselylomakkeelle. Tutkimustulosten luotettavuutta lisäsi kuitenkin, että kyselytutkimuksesta saadut vastauslomakkeet tulostettiin yksitellen ja numerointiin. Tämä auttaa vastausten yksilöimisessä sekä erottelemisessä ja näin ollen tutkimustulosten raportoimisessa lomakkeisiin pystytään viittamaan luotettavammin, esimerkiksi v1 joka tarkoittaa vastaus yksi.

7.3 Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Asiakastyytyväisyyskyselystä jäi kaiken kaikkiaan positiivinen mielikuva Wiitaunionin alueella toteuttavasta varhaiskasvatuksesta. Kysely keräsi paljon positiivista palautetta ja näin ollen varhaiskasvatuspalveluihin ollaan pääosin tyytyväisiä. Kyselystä heräsi myös negatiivisia vastauksia sekä kehitysideoita, jotenka kysely tarjosi meille sekä Wiitaunionin varhaiskasvatusyksiköille monipuolista tietoa varhaiskasvatuksen tyytyväisyydestä. Emme voi puhua asiakastyytyväisyyskyselystä ainoana Wiitaunionin varhaiskasvatuspalveluiden laadun arvioijana, sillä vanhempien antama palaute on vain yksi osa-alue laadun arvioinnissa. Asiakastyytyväisyyskyselyn avulla vanhemmat pääsivät osallisiksi vaikuttamaan Wiitaunionin varhaiskasvatuspalveluihin.

Tutkimusta jälkepäin pohtiessa nousee ilmi paljon korjausehdotuksia liittyen tutkimuksen tekemiseen, varsinkin kyselylomakkeen tekemiseen liittyen. Esimerkiksi muuttaisimme lomakkeessa kysymysten vastaamisen pakollisuutta sekä kyselylomakkeessa olisi pitänyt tulla ilmi vanhemmalle vastaako hän samaan lomakkeeseen yh-

den vai useamman varhaiskasvatusikäisen lapsensa puolesta. Lisäksi pohdimme kyselyn tekemisen nopeaa tahtia meidän opinnäytetyöntekijöiden puolesta. Meidän olisi pitänyt antaa itsellemme enemmän aikaa kyselylomakkeen tekemiselle ja eri vaihtoehtojen pohtimiselle. Jatkotutkimusehdotuksena olisi monipuolisemmin selvittää varhaiskasvatuspalveluiden tyytyväisyyttä esimerkiksi lasten ja henkilökunnan osalta. Palveluista saataisiin laajempi kuva. Tärkeimpänä olisi saada lasten mielipide kuuluviin, koska he ovat palveluiden asiakasryhmä. Lasten haastattelemineen olisi yhden opinnäytetyön tutkimus ja se pitäisi tehdä laadullisena haastattelututkimuksena.

Uskomme tutkimuksen tuovan kaiken kaikkiaan hyötyä Wiitaunionille. Vaikka vastauksia saatiin vähän, niitä voidaan hyödyntää palveluiden kehittämisessä. Opinnäytetyöntekijöinä koemme, että tutkimuksen kehitysideoissa ilmi tulleita puutteita tulisi ottaa puheeksi varhaiskasvatusyksiköissä, jotta varhaiskasvatuspalveluista saataisiin asiakkaiden tarpeisiin vastaavia.

Lähteet

Epsi-rating 2018. Varhaiskasvatustutkimus 2018. Viitattu 15.10.2018.

<https://hyvinvointiala.fi/wp-content/uploads/2018/04/Yksityinen-p%C3%A4iv%C3%A4hoito-2018-lyhennelm%C3%A4.pdf>.

Frekvenssijakauma, keski- ja hajontaluvut. 2014. KvantiMOTV. Viitattu 16.10.2018.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/frekvenssi/harjoitus1.html>.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Hujala, E. & Turja, L. 2016. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3.päivitetty painos. PS-kustannus.

Hujala, E. & Turja, L. 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. PS-kustannus.

Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rantamassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 2.4.2018. https://www.iulkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1.

Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. 1.painos. Kustantaja Pedatieto Oy.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. N.d. Varhaiskasvatus. Viitattu 22.5.2018.

<https://karvi.fi/varhaiskasvatus/>.

Karila, K. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus tilannekatsaus toukokuu 2016. Opetushallitus. Viitattu 2.4.2018. http://www.oph.fi/download/176638_vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja. Viitattu 6.8.2018. <http://tam-pub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66856/978-951-44-8708-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Koljonen, T. & Piispanen, R. 2018. Kanslisti. Viitasaaren kaupunki. Haastattelu 8.10.2018.

Kronqvist, E-L. & Jokimies, J. 2018. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi- selvityksestä. Helsinki: Valopaino Oy.

L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki. Valtion säädöstietopankki Finlex. Viitattu 10.9.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>.

L 753/2018. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta. Valtion säädöstietopankki Finlex. Viitattu 4.10.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180753>.

Leppänen, S. & Peltonen, I. 2011. Perhepäivähoito laadukkaana varhaiskasvatuksen tarjoajana? Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu- tutkielma. Viitattu 5.4.2018. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/26967/URN_NBN_fi_jyu-2011051310805.pdf?sequence=4.

Lämsä, A-L. 2013. Verkosto vahvaksi: toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mittaaminen: mittarin luotettavuus. 2008. Kvantimotv. Viitattu 16.4.2018. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>.

Opetusalan ammattijärjestö. 2016. Laadukas varhaiskasvatus on tuottavaa. Viitattu 2.4.2018. <https://www.oaj.fi/cs/oaj/laadukas%20varhaiskasvatus%20on%20tuottavaa>.

Opetushallitus. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Tiivistelmä. Viitattu 23.10.2018. http://www.oph.fi/download/176639_vaikuttava_varhaiskasvatus_tiivistelma.pdf.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. N.d. Varhaiskasvatuspalvelut. Viitattu 28.3.2018. <http://minedu.fi/varhaiskasvatuspalvelut>.

Perhepäivähoito. Kunnallinen perhepäivähoito N.d. Peda.net. Kasvun ja oppimisen palvelualue Kuopio. Viitattu 28.3.2018. <https://peda.net/kuopio/varhaiskasvatus/perhepaivahoito>.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Viitattu 7.8.2018. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70095/kasvatus.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Suomen vanhempainliitto ry. N.d. Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa. Viitattu 27.3.2018. http://www.vanhempainliitto.fi/koti_ja_koulu/kasvatusyhteistyo_varhaiskasvatuksessa.

Suomen YK-liitto. 2011. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Somero: Sälekarin kirjapaino Oy. Viitattu 8.8.2018. https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/lapsen_oikeudet_paino.pdf.

Tampere. 2018. Perhepäivähoito. Viitattu 20.9.2018. <https://www.tampere.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus/perhepaivahoito.html>.

Terveystieteiden tutkimuskeskus. 2016. Varhaiskasvatus 2016. Viitattu 5.4.2018. <https://thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/lasten-nuorten-ja-perheiden-sosiaalipalvelut/lasten-paivahoito>.

Teräväinen, A. 2016. Kasvatusyhteistyö vuorohoidossa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu – tutkielma. Viitattu 27.3.2018.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/51837/URN:NBN:fi:jyu-201611074584.pdf?sequence=1>.

Tilastollinen päättely. 2004. KvantiMOTV. Viitattu 16.10.2018.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/paattely/paattely.html>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 2.painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 16.4.2018.

http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

UNESCO Publishing. 2015. Investing against Evidence; The Global State of Early Childhood Care and Education. Viitattu 17.8.2018. <http://unesdoc.unesco.org/imagines/0023/002335/233558E.pdf>.

Unicef. N.d. The United Nations Convention on the Rights of the Child. Viitattu 17.8.2018. https://downloads.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2010/05/UNCRC_united_nations_convention_on_the_rights_of_the_child.pdf?ga=2.146111924.1094179645.1534505372-1509209897.1534505372.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf>.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. 2016. Opetushallitus. Viitattu 4.4.2018. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf.

Viitasaaren kaupunki. N.d. Varhaiskasvatuspalvelut. Viitattu 10.8.2018.

<http://www.viitasaari.fi/varh.kasvatus-ja-koulutus/varhaiskasvatus>.

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4.uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wiitaunionin varhaiskasvatussuunnitelma 2017. 2017. Viitattu 15.8.2018.

http://www.viitasaari.fi/filebank/7517-Wiitaunionin_varhaiskasvatussuunnitelma_1_8_2017_al-kaen.pdf.

Liitteet

Liite 1. Asiakastyytyväisyyskysely

Asiakastyytyväisyyskysely Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuspalveluiden laadusta 2018

1. Lapsen ikä *

0 1 2 3 4 5 6

2. Kuinka kauan lapsenne on ollut varhaiskasvatuksessa? *

0-6 kk 7-12 kk 13-24 kk 25-36 kk yli 3v.

3. Mikä on lapsenne varhaiskasvatusmuoto, jos asutte Viitasaarella?

- Marjametsän päiväkoti
- Miekkarinteen päiväkoti
- Ryhmäperhepäivähoito
- Perhepäivähoito

4. Mikä on lapsenne varhaiskasvatusmuoto, jos asutte Pihtiputaalla?

- Päiväkoti Onnimanni
- Ryhmäperhepäivähoito (Muksula, Tenavatupa, Vekaralinna)
- Perhepäivähoito

Varhaiskasvatusjärjestelmä

5. Millaiseksi arvioit vaihtoehtojen monipuolisuuden kuntanne varhaiskasvatuspalveluissa?

*

Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

6. Jos lapsenne käyttää vuorohoitoa, miten se mielestänne on järjestetty kunnassasi?

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

7. Miten sijais- ja varahoitojärjestelyt toimivat varhaiskasvatuksessa?

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

8. Miten lasten eri tukitoimet on kunnassasi järjestetty? (esim. varhaiserityisopettajan palvelut, puheterapia, psykologian palvelut)

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

9. Millainen on kuntasi varhaiskasvatuspalveluiden laatu? *

Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

Varhaiskasvatuksen toteutuminen

10. Miten selvästi teille kerrottiin varhaiskasvatuksen alussa hoitopäivien sujumiseen liittyvät tärkeät asiat (esim. yhteyshenkilöt, päiväkulku, toiminta) *

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

11. Miten tulit varhaiskasvatuspaikassa kuulluksi/toiveesi otettiin huomioon lapsenne aloittaessa varhaiskasvatuksen? (esim. perheen käytännöt, päiväunet, ruokailut) *

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

12. Tunnetko olevasi osallinen varhaiskasvatusyksikön toimintojen suunnittelussa, toteutumisessa ja arvioinnissa? *

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

13. Millaisena koette mahdollisuuden vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan ja sisältöihin? *

Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

14. Miten lapsenne käsityksenne mukaan viihtyy varhaiskasvatuksessa? *

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

15. Millainen ilmapiiri varhaiskasvatuspaikassa on? *

Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

16. Miten hyvin toimii varhaiskasvatuspaikan ja perheen kasvatusyhteistyö? *

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

17. Miten kasvatustilaukset henkilökunnan kanssa sujuvat? (esim.lapsen VASU, hoitosopimus)

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

18. Miten tieto varhaiskasvatuspaikan asioista kulkee teille? *

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

19. Millainen on luottamuksesi lastasi hoitavaan henkilökuntaan? *

- Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

20. Ovatko varhaiskasvatuksen työntekijät mielestänne ammattitaitoisia ja helposti lähestyttäviä? *

- Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

21. Miten vanhemmat ja lapsi huomioidaan tulo- ja hakutilanteissa?

- Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

22. Miten lapsenne erityistarpeet on otettu huomioon?

- Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

23. Saako lapsesi mielestäsi tarpeeksi yksilöllistä huomiota varhaiskasvatuksen työntekijöiltä? *

- Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

24. Soveltuvatko varhaiskasvatuksen tilat mielestänne hyvin lasten oppimisympäristöä ajatellen? *

- Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

25. Ovatko toiminta- ja leikkimahdollisuudet mielestäsi monipuolisia varhaiskasvatuksessa? *

- Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

26. Millaiseksi arvioitte varhaiskasvatuspaikan sisä- ja ulkotilojen turvallisuuden? *

Erinomainen Hyvä Kohtalainen Huono

27. Sujuuko lapsen perushoito (ulkoilu, lepo, ravinto)? *

Erinomaisesti Hyvin Kohtalaisesti Huonosti

28. Mitä kehitettävää varhaiskasvatuspalveluissa olisi, jotta ne palvelisivat enemmän tarpeitanne?

Lapsen mielipide varhaiskasvatuksesta

29. Millainen on lapsesi mielestä hyvä hoitopaikka?

Liite 2. Saatekirje 1

SAATEKIRJE

Asiakastyytyväisyyskysely Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuksen 0-5- vuotiainen lasten vanhemmille

Arvoisa vastaanottaja

Asiakastyytyväisyyttä tutkitaan Wiitaunionin alueella säännöllisesti ja tämän vuoksi on taas tullut ajankohtaiseksi järjestää asiakastyytyväisyyttä mittaava tutkimus. Tässä kyselyssä selvitetään Wiitaunionin varhaiskasvatuspalveluita käyttävien perheiden tyytyväisyyttä saamaansa palveluun. Tutkimustulokset toimivat Wiitaunionille ohje- nuorana palveluiden järjestämiselle. Tutkimuksen onnistumiseksi arvostaisimme sinun vastaamistasi kyselyymme.

Olemme Savonian ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja ko- koamme saamamme tiedot opinnäytetyöhömme. Teemme tutkimuksen yhteistyössä Wiitaunionin kanssa. Tutkimme aihetta, koska haluamme olla osana tutkimassa Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuksen laatua.

Kyselyyn vastaaminen on luottamuksellista. Vastaaajien anonymiteetti säilyy, eikä yksittäisten henkilöiden vastauksia voi erottaa. Tutkimusaineistoa säilytetään Savonia-ammattikorkeakoulun sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun tietoaarkistossa. Palaute käsitellään varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken sekä esitetään sivistyslautakunnalle. Pyydämme täyttämään sinua tämän kyselylomakkeen sähköisenä tai paperiver- siona ja palauttamaan sen 16.5.2018 mennessä. Paperisen kyselyn voit palauttaa lapsesi varhaiskasvatusyksikköön.

Internetkyselyyn pääset menemällä kaupunkisi/kuntasi omalle internetsivulle tai tästä linkistä:

<https://www.webropolsurveys.com/S/1DFFA50C074F54CA.par>

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen

Savonia-ammattikorkeakoulu

Katariina Pihlakari
sosionomiopiskelija

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Emmi Hintikka
sosionomiopiskelija

Liite 3. Saatekirje 2

SAATEKIRJE

Asiakastyytyväisyyskyselyn **uusintakierros** Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuksen 0-5- vuotiaiden lasten vanhemmille, jotka eivät ole aiemmin vastanneet kyselyyn!

Arvoisa vastaanottaja

Tämä on asiakastyytyväisyyskyselyn **uusintakierros**. Tässä kyselyssä selvitetään Wiitaunionin varhaiskasvatuspalveluita käyttävien perheiden tyytyväisyyttä samaansa palveluun. Tutkimustulokset toimivat Wiitaunionille ohjenuorana palveluiden järjestämiselle ja kehittämiselle. Asiakastyytyväisyyskyselyn ensimmäinen kierros antoi tutkimukseen vähän vastauksia ja tämän vuoksi järjestämme asiakastyytyväisyyskyselyn uusintakierroksen. Nyt sinulla on mahdollisuus vaikuttaa paikallisiin varhaiskasvatuspalveluihin vastaamalla tähän kyselyyn. Arvostaisimme pientä (5-10 min) ajankäyttöäsi tutkimuksemme hyväksi, sillä vastauksesi on meille erittäin tärkeä tutkimuksen luotettavuuden vuoksi.

Olemme Savonian ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja koamme saamamme tiedot opinnäytetyöhömme. Teemme tutkimuksen yhteistyössä Wiitaunionin kanssa. Tutkimme aihetta, koska haluamme olla osana tutkimassa Wiitaunionin alueen varhaiskasvatuksen laatua.

Kyselyyn vastaaminen on luottamuksellista. Vastaajien anonymiteetti säilyy, eikä yksittäisten henkilöiden vastauksia voi erottaa. Tutkimusaineistoa säilytetään Savonia-ammattikorkeakoulun sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun tietoarkistossa. Palaute käsitellään varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken sekä esitetään sivistyslautakunnalle. Pyydämme sinua täyttämään tämän kyselylomakkeen sähköisenä versiona ja palauttamaan sen 25.6.2018 mennessä.

Kysely löytyy kaupunkisi internetsivuilta tai internetkyselyyn pääset tästä linkistä:

<https://www.webropolsurveys.com/S/1DFFA50C074F54CA.par>

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen

Savonia-ammattikorkeakoulu

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Katariina Pihlakari
sosionomiopiskelija

Emmi Hintikka
sosionomiopiskelija